

Onsdagen den 25 oktober

Kl. 09.00–11.58
16.00–16.05

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 4 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2023/24:92

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:92 Begränsningsförslag av PFAS-kemikalier
av Beatrice Timgren (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 november 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 24 oktober 2023

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in
från Riksrevisionen och överlämnats till socialförsäkringsutskottet:

RiR 2023:16 Lätt att göra fel – systemet för ersättning för höga sjuklöne-
kostnader

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2023/24:29 till socialförsäkringsutskottet

2023/24:30 till miljö- och jordbruksutskottet

Prot. 2023/24:22
25 oktober

Motioner
2023/24:2756 till utbildningsutskottet
2023/24:2753 och 2755 till utbildningsutskottet

EU-dokument
COM(2023) 642 till socialförsäkringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 18 december*.

*Effektiv ekonomi-
styrning i kommuner
och regioner*

§ 5 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU2
Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner (prop. 2022/23:119)
föredrogs.

Anf. 1 VICTORIA TIBLÖM (SD):

Herr talman! Vi debatterar i dag konstitutionsutskottets betänkande 2 om effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner.

Detta är en välarbetad och genomtänkt proposition som är tänkt att öka flexibiliteten för våra kommuner och regioner i deras arbete med den ekonomiska styrningen och skapa bättre förutsättningar för detta viktiga arbete. Propositionen innehåller flera olika delar, och jag väljer att belysa vissa av dessa i mitt anförande.

I propositionen föreslås att de resultatutjämningsreserver som regleras i kommunallagen ska ersättas med resultatreserver. Genom att införa resultatreserver skapar staten bättre förutsättningar för kommuner och regioner att planera sitt sparande i syfte att nå god ekonomisk hushållning.

I kommunallagen regleras hur kommuner och regioner ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Där beskrivs bland annat att kommuner och regioner ska ha god ekonomisk hushållning.

Sedan 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att under vissa förutsättningar reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv, RUR. Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt. Men RUR innebär samtidigt begränsningar, och med den aktuella konjunkturen har exempelvis vissa regioner tvingats hänvisa till synnerliga skäl för att motivera en användning av sin RUR.

Herr talman! Den befintliga ordningen med en resultatutjämningsreserv som syftar till att jämna ut intäkter över konjunkturcykler har fått ett begränsat genomslag. Alla kommuner och regioner använder sig inte av möjligheten. Med det nya förslag vi i dag debatterar föreslås i stället att kommuner och regioner ska få möjlighet att reservera medel i en resultatreserv och därmed på förhand kunna planera och öka sitt sparande för att reservera medel till exempelvis kommande större utgifter. Det kommer förhoppningsvis att bidra till ett ökat användande i våra kommuner och regioner och därmed skapa ett bättre förhållande mellan positiva resultat och kommande utgifter – helt enkelt god ekonomisk hushållning.

Herr talman! Vidare föreslås i propositionen att revisionsberättelserna ska hållas tillgängliga för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats från och med tillkännagivandet av det sammanträde med fullmäktige då berättelsen ska behandlas. Kommuner och regioner har ett stort ansvar att förvalta våra skattemedel på bästa sätt, och det är viktigt att allmänheten på detta sätt får ytterligare möjlighet att ta del av informationen.

I detta anförande instämde Mattias Eriksson Falk (SD).

Anf. 2 EVA LINDH (S):

Herr talman! När skola, äldreomsorg och sjukvård försämras drabbas vanligt folk, och samhällsgemenskapen i Sverige urholkas. Staten måste därför ge bra förutsättningar för kommuner och regioner att klara välfärden. Det handlar om att ha tillräckliga resurser. Det handlar om att ha handlingsutrymme för att kunna vara effektiv och innovativ. Det handlar om att ha bra regler för att styra ekonomin.

Den S-ledda regeringen startade en utredning för att se över regelverk för ekonomisk förvaltning i kommunallagen. Syftet var att ge kommuner och regioner goda förutsättningar att möta framtida utmaningar genom ett sammanhållet regelverk för så kallad effektiv ekonomistyrning.

I utredningen föreslås bland annat en statlig garanti för kommuners och regioners intäkter för att skydda resurserna till välfärden vid djupare konjunkturnedgångar eller andra kriser. Det skulle innebära att staten förbinder sig att skjuta till medel upp till en viss nivå för skatteunderlaget i kommuner och regioner. Ett sådant system med en sorts inkomstgaranti för kommunsektorn skulle förbättra dess möjligheter till långsiktig planering för att upprätthålla kvaliteten i välfärden även i tider av kris.

Tänk dig att du har fått upplysningen att du har en skada på huset. Om du inte lagar den kommer det att regna in i barnens sovrum. Din ekonomi är tajt nu. Du har redan gjort det som är nödvändigt för att få ekonomin att gå ihop. Du har dragit in på alla onödiga utgifter. Det är tuffa tider i Sverige. Du vet inte om du efter årsskiftet kommer att få avdrag på lönen eller inte. Kan du renovera? Eller måste du dra ned på allt – barnens vinterskor, allt som behövs – för att kunna klara av detta?

Några känner igen den här liknelsen. Många kommuner och regioner känner igen den här situationen. Men i deras fall handlar det om att de inte vet om de ska kunna utveckla det förebyggande arbetet, om de ska kunna satsa på att utveckla en bättre dagverksamhet för personer med svåra funktionsnedsättningar eller om de ska kunna satsa på jobbstärkande aktiviteter för människor tills konjunkturen vänder. Det här gör uppdraget att vara politiker eller tjänsteperson i kommunsektorn svårt.

Därför borde vi införa en garantimodell så att välfärdens finansiering är tryggad inför kommande kriser. Det är ett sätt att upprätthålla kvaliteten även i tillfälligt svåra ekonomiska tider eller för den delen andra kriser.

Herr talman! Det är bra att vi är eniga om att gå mot resultatreserver. Det underlättar för kommuner och regioner att planera sitt sparande. Till exempel kan medel avsättas för kommande större utgifter. Det skulle förstärka kommunsektorns möjligheter att planera verksamheten och få långsiktighet i att styra och planera sin ekonomi och sin verksamhet.

De kommande åren blir det svårt för många kommuner och regioner att avsätta pengar till resultatreserven, men det är ändå bra att vi ger kommunsektorn möjligheten att avsätta pengar för kommande utmaningar.

Utredningen föreslår också att kommuner och regioner ska upprätta ett tioårigt program för god kommunal hushållning för att öka långsiktigheten i planeringen. Det skulle ge en mer sammanhållen ekonomisk styrning och tydligt koppla samman kommunernas och regionernas ekonomiska planering till det övergripande kravet på god ekonomisk hushållning. Det förslaget tycker vi är väl avvägt. Vi tycker också att det är rimligt att fullmäktige i kommuner och regioner ska hantera och åtgärda en betydande budgetavvikelse för att få ekonomin i balans.

Herr talman! Det finns ett stort behov, inte minst i mindre kommuner, av att få stöd och vägledning i hanteringen av ekonomin och den ekonomiska förvaltningen. I det utredningsbetänkande vi nu talar om, *En god kommunal hushållning*, finns ett förslag om en central funktion som kan ge vägledning och stöd till hela kommunsektorn. Det kan vara i form av generell rådgivning i frågor som rör ekonomisk styrning och förvaltning. Detta skulle vara ett bra sätt att höja kvaliteten i arbetet samtidigt som vi skulle få en bättre översiktsbild av hur regler tillämpas och hur kommunsektorn arbetar med sin ekonomistyrning.

Herr talman! Att värna välfärden är ett av de viktigaste uppdrag som vi politiker har. Att förändra och förbättra ekonomistyrningsreglerna är, även om det låter lite torrt, att ge bättre förutsättningar för en god välfärd, i dag men också i framtiden.

Därmed vill jag yrka bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 3 LARS JOHANSSON (M):

Herr talman! I mitt tidigare liv, innan jag fick förtroendet att vara riksdagsledamot, var jag kommunstyrelsens ordförande hemma i Hässleholm. Alla som någon gång haft det uppdraget har på djupet blivit varse vikten av en god ekonomisk hushållning och betydelsen av att kunna planera sin ekonomi och sitt sparande, som till exempel att i goda tider kunna avsätta medel för framtiden. Jag kan med glädje minnas de tillfällen då jag som styrelsens ordförande kunde gå till fullmäktige med förslag om att man skulle avsätta medel till resultatutjämningsreserven att spara för framtiden.

Som alla här inne känner till har flera av våra kommuner det just nu ganska kämpigt med sin ekonomi. Min hemkommun är inget undantag. Jag vet därför att de som i dag sitter och sliter med budgeten hemma i Hässleholm kan glädjas åt att de kan använda det som samlats i resultatutjämningsreserven för att komma igenom en tid av inflation och höga pensionskostnader.

Herr talman! Det betänkande som vi ska debattera i dag handlar just om ekonomistyrningen i våra kommuner. Regeringen föreslår flera ändringar i kommunallagen. Bland annat föreslås en ändring som ger kommuner och regioner större möjligheter att planera sitt sparande. Förslaget innebär att dagens resultatutjämningsreserv ersätts av en resultatreserv. I praktiken innebär detta att kommuner och regioner får en friare användning av de medel som kan avsättas. Dagens regelverk kräver att det föreligger en lågkonjunktur för att medlen ska kunna användas. Det tar man

nu bort i det nya förslaget. I stället betonar man vikten av att en god ekonomisk hushållning uppnås.

Herr talman! Många kommuner och regioner bedriver i dag en stor del av sin verksamhet genom andra juridiska personer, till exempel genom kommunala bolag. Den verksamhet som bedrivs på detta sätt har ofta väldigt stor betydelse för hela den kommunala ekonomin och ekonomistyrningen. Därför föreslår regeringen att det införs ett krav på att budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret även i de kommunala koncernföretagen. Något sådant krav finns inte i dag.

En annan nyhet i förslaget är att även revisionsberättelsen ska hållas tillgänglig på kommunens eller regionens webbplats för att öka allmänhetens insyn. I dag finns motsvarande krav endast när det gäller budget och årsredovisning.

Herr talman! I betänkandet från den utredning som föregått regeringens proposition finns också några förslag som inte finns med i dagens betänkande. Det gäller dels förslaget om en garantimodell, som innebär att landets kommuner och regioner skulle garanteras en viss miniminivå på statsbidraget, dels ett förslag om att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner. Dessa förslag bereds vidare i Regeringskansliet, och regeringen lär återkomma i frågan när den beredningen är klar.

Med dessa ord vill jag, herr talman, yrka bifall till utskottets förslag i sin helhet samt avslag på de följdmotioner som föreligger.

Anf. 4 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! Vänsterpartiet välkomnar till övervägande del de förslag som regeringen lämnat i och med propositionen. Att landets kommuner får förutsättningar att planera sin ekonomi över lång tid är av allra största vikt – något som under alltför lång tid har försvårats av ett alltför strikt regelverk.

Det är dock beklagligt att regeringen väljer att inte ta till sig förslaget från utredningen om att införa en garantimodell för att säkra skatteintäkterna vid konjunkturnedgångar. Sedan 90-talskrisen har kommunsektorn präglats av stora svängningar, och nedskärningar har genomförts i skolan, sjukvården och annan gemensam välfärd. Ofta har dessa nedskärningar beskrivits i förmildrande, positiva ordalag, som effektiviseringar eller besparingar.

Dessa nedskärningar har inte bara fått till resultat att jämlikheten försämrats i Sverige. De har också urholkat tilltron till det gemensamma förmåga att upprätthålla en god samhällsservice. Tydliga försämringar sammanfaller, kan vi se, med stora konjunkturnedgångar då skatteunderlaget också faller. Detta hade kunnat undvikas om staten hade garanterat en miniminivå i skatteunderlaget som kommunerna hade kunnat tillgodoräkna sig.

Det är trots allt när dåliga tider uppenbarar sig som behovet av en stark och robust välfärd är som störst. Det är då det offentliga har chansen att verka i motsatt riktning genom att grunda för att samhället står väl rustat och är i startgroparna när konjunkturen väl vänder. Det gör helt enkelt att effekterna av konjunkturen inte blir lika märkbara och allvarliga för samhället som helhet.

Tyvär har de senaste decenniernas förkärlek för att praktisera en närmast dogmatisk nyliberal fundamentalism på det välfärds- och finanspolitiska området inneburit att nedskärningarna blivit vardag än mer. Genom otaliga skattesänkningar under årens lopp, som i mycket liten grad har gynnat vanliga människor, har tilltron till det gemensamma nått en punkt som faktiskt kan påstås vara rent av farlig för samhällsutvecklingen.

Det faktum att samhällsservicen försämrats i en sådan rasande takt utnyttjas hänsynslöst av mörka krafter som drivs av en hatisk agenda. Det är knappt någon som inte har hört att förfallet i samhället beror på en viss grupp med annorlunda ursprung eller trosuppfattning, som skulle vara anledningen till att skolan har försämrats eller att sjukvården inte fungerar – detta samtidigt som varje ärlig politiker vet att orsaken snarare är en enorm förmögenhetsöverföring från det gemensamma till den rikaste procenten. Detta är skamlöst, lögnaktigt och illvilligt. Tyvär har dessa mörka krafter alltför stort inflytande över dagens politiska dagordningsättande.

Det är när samhället inte klarar av att bära sin del av samhällskontraktet som misär skapas, misstro mellan grannar sprids och en mylla som gjord för att göda grov organiserad brottslighet frodas. Tyvär kan vi inte räkna med att det ska bli särskilt mycket bättre när den här regeringen får råda. Kommunerna befinner sig redan i en ekonomisk kris, och vi vet att de inte kommer att få tillräckligt med resurser för att ens kunna bibehålla välfärdsverksamhet på dagens redan låga nivåer.

Konsekvenserna av detta kommer inte bara att synas i skolan och sjukvården. I tider som dessa, när vi dagligen skakas av ett närmast okontrollerbart våld, kommer uteblivna ekonomiska resurser att betyda att det även kommer att saknas förebyggande arbete i form av en stark socialtjänst.

Det är inte sällan man får höra från högerhåll att det finns pengar bara man skär i de verksamheter som är frivilliga. Sådana påståenden ackompanjeras ofta av något slängigt som att det är dags att sluta med onödiga konstprojekt eller liknande. Men vi som har varit verksamma i kommunsektorn vet att frivilliga åtaganden i kommunerna oftast brukar handla om ishallar, badhus eller fotbollsplaner. Det handlar också om bidrag till kvinnojourer, som bedriver livsavgörande verksamhet för att motverka kvinnors utsatthet för mäns våld. Om vi är överens om att den typen av saker är viktiga för vårt samhälle, vilket man lätt kan tro när man hör hur högernationalisterna pratar, borde vi också vara överens om att kommunerna behöver både mer pengar och förutsättningar för att kunna planera långsiktigt.

De som drabbas av den nedskärningspolitik som vi i Sverige har haft som system är alltså inte någon von Stropp som lever på kapitalavkastningar och flyger helikopter. Det är vanliga familjer som bor i Nordanstig eller Gagnef, där barnens skola inte får tillräckliga resurser. Det är kvinnan som vill men inte vågar bryta sig loss från sin våldsamma man, för hon vet inte hur det ska bli för barnen om hon gör det eftersom socialtjänsten inte får placera långsiktigt av kostnadsskäl. Med Vänsterpartiets politik skulle detta se annorlunda ut. Som jag har nämnt är regelverket för ekonomistyrning en del av det problem som samhället måste kämpa mot.

De förslag som vi i Vänsterpartiet förespråkar här i dag skulle självklart inte lösa de stora behov kommunerna har, men de skulle kunna vara starkt bidragande till att kommunerna på sikt ska kunna agera kraftfullt när väl förutsättningarna finns där. Att styra en kommun kräver att det finns goda

möjligheter att planera långsiktigt. Att då veta att det faktiskt finns garantier för att kunna finansiera det gemensamma även när tiderna är dåliga skulle kunna göra stor skillnad.

Lika viktigt är det att inte ha onödigt hårda inlåsnings effekter, som ett balanskrav på ettårsbasis likt det som finns i dag. Att enbart kunna agera från år till år skapar ett kortsiktigt tänkande som medför att kommuninvånarnas bästa inte alltid står i främsta rummet.

En god ekonomi förutsätter att man har god kontroll över den ekonomiska planeringen över tid. Därför vore det klokt om regeringen tog till sig förslaget från Vänsterpartiet om att införa ett balanskrav över en konjunkturcykel. Det öppnar för mer flexibilitet och ger kommunerna möjlighet att skapa ett stabilt, tillförlitligt samhälle som i sin tur leder till att människor kommer att känna att det finns en trygghet i vardagen även när det på alla andra håll blåser kallt. På så sätt kan skolan värnas, sjukvården upprätthållas och barn- och äldreomsorg garanteras.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 5 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet, men jag ber också kammaren att notera det särskilda yttrande som Centerpartiet har lagt till betänkandet.

Sveriges kommuner och regioner befinner sig just nu i en dyster ekonomisk tillvaro. Inflation, räntekostnader, löneökningar, demografiska utmaningar och ökade krav gör att resultaten ser allt annat än positiva ut. Det betyder inte att våra kommuner och regioner har varit ansvarslösa utan snarare tvärtom. Som före detta kommunpolitiker vet jag att kärnverksamhet i form av förskola, skola, omsorg och vård alltid prioriteras och att varje krona vänds på.

Även när det är svåra tider tar den absoluta majoriteten av våra kommun- och regionpolitiker ett mycket stort ansvar genom att pressa kostnaderna, skala bort onödiga utgifter och hålla nere skattenivåerna så gott det går. Ändå är det många som i dag planerar för nedläggningar av förskolor, skolor och äldreboenden. Besparingar på personalsidan gör att det kommer bli svårare att behålla elevassistenter, förskollärare och lärare, undersköterskor, sjuksköterskor och läkare – detta trots att behoven är stora.

I dag debatterar vi förslaget till effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner, men vi får inte glömma bort att riksdagens uppgift inte bara är att skapa bra regelverk för kommunerna att hantera sin ekonomi utifrån utan även att skapa goda förutsättningar för kommuner och regioner att klara sina verksamheter.

Nu är det ingen budgetdebatt som vi ska ha här i dag, men jag vill ändå poängtera att Centerpartiet lägger 5 miljarder mer än regeringen till kommuner och regioner i budgetmotionen för 2024, för vi ser de stora behov som finns, framför allt på skolans område. I enlighet med vad som önskas ifrån kommunernas och regionernas sidor prioriterar vi också sektorsbidrag och generella statsbidrag framför riktade statsbidrag, som vi alla vet ofta är både kortvariga och ineffektiva. Därmed ger vi kommuner och regioner bättre planeringsförutsättningar för sin verksamhet under kommande år.

Goda planeringsförutsättningar utifrån vad staten kan bidra med är en viktig och grundläggande aspekt för våra kommuner och regioner. Kommuner och regioner vet hur viktigt det är med långsiktiga spelregler på riktigt, och det vi har att hantera här i dag handlar just om dessa spelregler.

Herr talman! De förändringar som föreslås i betänkandet om effektiv ekonomistyrning kommer att förbättra kommunernas och regionernas förutsättningar att föra en ansvarsfull och genomtänkt ekonomisk politik. De förslag som lyfts fram är bra och till största delen väl avvägda, men särskilt viktigt när vi debatterar och beslutar om spelreglerna för kommuner och regioner är att de är långsiktiga och att det finns en bred majoritet bakom det som riksdagen beslutar. Det sista kommuner och regioner behöver är nämligen en mandatperiodspolitik, där man ges olika regelverk för ekonomistyrningen från mandatperiod till mandatperiod.

Att vi nu talar om att gå från en resultatutjämningsreserv till en resultatreserv kan förstås få den mest inbitne tittare att undra över vad vi håller på med i riksdagen, men sanningen är att förändringen är betydligt viktigare än vad ändringen av ordalydelse antyder. Problemet med den nuvarande resultatutjämningsreserven har nämligen varit att den inte fått den effekt som var tanken från början. Den har varit svår att använda för många kommuner och regioner. Den nu föreslagna övergången till en resultatreserv kommer att ge kommuner och regioner en betydligt bättre möjlighet till långsiktig planering och större flexibilitet i nyttjandet av de medel som avsätts.

För att säkra en långsiktigt ansvarsfull ekonomisk politik utgör balanskravet i kommuner och regioner alltså en viktig grundförutsättning, men genom möjligheten att göra avsättningar till resultatreserven kan man också göra en mer långsiktig planering där man inte bara tar höjd för konjunkturnedgångar utan även för planerade större utgifter. Centerpartiet menar dock att de begränsningar som sätts upp för hur mycket pengar som får avsättas till resultatreserven är lite snäva och att generösare regler borde övervägas.

Att resultatreserven ska redovisas i balansräkningen förtydligar att även dessa medel är en del av det egna kapitalet i kommuner och regioner. När det kommer till användningen av resultatreserven är det lika självklart att det ska framgå av kommunens riktlinjer hur och när medel ur denna får nyttjas. Detta gör också att kommuner och regioner själva äger frågan när det är lämpligt att använda medel ur den egna resultatreserven.

Herr talman! En intention bakom övergången till en resultatreserv är att ge kommuner och regioner en större flexibilitet när det gäller den ekonomiska planeringen och hur man uppnår en god ekonomisk hushållning.

Som före detta kommunpolitiker kan jag bara konstatera att det är viktigt att hålla fast vid den flexibiliteten. Det våra politiker på lokal nivå framför allt behöver är just långsiktiga spelregler. Därför är det också viktigt att vi från rikspolitiken orkar ta ansvar för att hitta breda och långsiktiga överenskommelser. Men det är också viktigt att vi vågar avsätta de medel som behövs i form av sektorsbidrag och generella statsbidrag. Det behövs nämligen för att säkra personalen till de förskolor, skolor, äldreboenden, vårdcentraler och sjukhus som bär upp detta samhälle.

(Applåder)

Anf. 6 JAN RIISE (MP):

Herr talman! Regeringens förslag till förändringar i kommunallagen är i mångt och mycket vällovliga och ger både kommuner och regioner tydligare regler. Samtidigt innebär ett genomförande av förslagen förbättringar vad avser medborgarnas insyn och möjligheter till deltagande och förståelse.

Men vi vore inte ett parti i opposition om vi inte också hade ett antal synpunkter och förslag till ytterligare förbättringar. Låt mig därför, herr talman, i korthet beröra några av de punkter som nämnts av mina kollegor i övriga oppositionspartier.

Många kommuners och regioners ekonomier är ansträngda. Det har vi hört inte minst genom de reaktioner som kommit på regeringens budgetproposition. I den utredning som föregått den proposition vi nu diskuterar finns ett förslag om en sorts inkomstgaranti för kommuner och regioner. Det är en angelägen reform som hade varit bra att ha med i propositionen. Den finns alltså inte med där, utan den utreds i Regeringskansliet, enligt uppgift.

I min kommun, Kungsbacka, strax söder om Göteborg men i Hallands län, har gymnasieskolan inte längre vikarier när lärare och mentorer är frånvarande. Det har de inte råd med, säger min dotter när jag frågar om ständigt inställda lektioner.

Jag ber att få återkomma till Kungsbacka om en liten stund.

Herr talman! I utredningen finns också ett förslag om ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning. Dessutom finns det förslag om tidigarelagda delårsredovisningar, inte minst för att man i bättre tid ska kunna vidta åtgärder om prognoserna inte stämmer med budgeten. Det finns också förslag om en statlig myndighet för stöd och vägledning till kommuner vad gäller tillämpning av regler och uppföljning.

Dessa förslag finns alltså inte i propositionen, framför allt av det skälet att de skulle kunna innebära en förhållandevis långtgående detaljstyrning av kommunernas administration.

Till skillnad från regeringen tycker vi i Miljöpartiet att förslagen om ett tioårigt program för god ekonomisk hushållning och om tidigarelagda delårsrapporter för att ge större möjligheter till åtgärder är väl motiverade och bör genomföras.

Jag ska kort återvända till den halländska kommun jag nämnde tidigare. Under en följd av år har det redovisats avsevärt högre resultat än budgeterat. Kungsbacka är, som ni vet, en ganska rik kommun. Det som i budgeten ser rimligt ut överträffas med råge i delårs- och årsbokslut. Det är, herr talman, som jag ser det en dålig ordning och ett undermåligt sätt att budgetera på. Det kan förstås också argumenteras för att de pengar som redovisas som överskott egentligen borde användas för barnen, för hyresgäster och brukare i boenden, för skolorna eller till och med för vikarier.

Det är för övrigt ett stort antal kommunrevisioner som träffas för sin årliga konferens i dag, i just Kungsbacka. Det är min förhoppning att den uppmärksamhet som konferensen kan skapa leder till att revisionernas arbete och rapporter används på ett bättre sätt än i dag och inte, som de alltför ofta görs, läggs till handlingarna.

Slutligen diskuteras i utredningen det så kallade balanskravet, det vill säga kravet på balans eller i praktiken överskott i kommunala budgetar. Driftskostnader ska naturligtvis inte betalas med lånade pengar.

Prot. 2023/24:22

25 oktober

-----

*Effektiv ekonomi-
styrning i kommuner
och regioner*

Regeringen har därvid i propositionen valt att inte föreslå några ändringar utöver den så kallade resultatreserven.

Från vår sida delar vid den uppfattning som framförs av Vänsterpartiet, nämligen att ett balanskrav som ska gälla för ett enskilt år riskerar att leda till oönskade effekter, till exempel att kommuner bidrar till konjunktursvängningar genom besparingar i sämre tider. Vi menar att förutsättningarna för planering i regioner och kommuner skulle förbättras om balanskravet fick gälla över en följd av år. Ett sådant förslag borde utredas.

Med detta sagt, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 7 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! Av mina ungefär 21 år som heltidspolitiker, eller förtroendevald på heltid, tillbringade jag de första 17 i kommun- och regionledning hemma i Vimmerby och Kalmar län. Som vi har hört är det många i riksdagen från olika håll i landet som delar den bakgrunden.

Många är vi nog som har brottats med hur man skulle åstadkomma god ekonomisk hushållning då allt gick åt pepparn under ett krisår. Underskotten skulle på den tiden återställas redan påföljande år. Det var fallet under mina första år som kommunpolitiker. Lika frustrerande var det när man hade lyckats få ett överskott eller såg att man skulle närma sig ett överskott. Under en period fanns nämligen föreställningen om att kommunen inte fick göra överskott. Då uppstod rena köpfesten i slutet av året för att man inte skulle få pengar över – det gick ju inte att samla pengar på hög. Detta var knappast god ekonomisk hushållning.

Som förtroendevald har man ett stort ansvar att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt vare sig de kommer från kommunala eller regionala skatteintäkter eller från något av de nationella utjämningsystemen eller statsbidragen, som ju också härrör från skatteintäkter. I den budget som föreslås för nästa år ökar regeringen stödet till välfärden mer än någonsin tidigare, pandemiåren undantagna. Men det undantar inte ansvaret från kommuner och regioner att se över sina kostnader för verksamheterna så att de på bästa sätt fullgör sitt uppdrag gentemot invånarna. I kristider blir nödvändigheten att prioritera uppenbar.

När den nu gällande lagen om resultatutjämningsreserver kom jämnades den ryckighet som jag inledningsvis beskrev ut. Överskott från en period kan användas i en resultatutjämningsreserv för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Det är just i tider som de som vi nu är inne i, med ökade kostnader, som kommuner och regioner har möjlighet att använda sådana medel.

Det förslag vi behandlar i dag innebär flera förändringar som ökar kommunernas och regionernas rådighet. För att markera förändringen ändras begreppet till resultatreserv. De medel som reserveras i resultatreserven ska kunna användas för att uppnå god ekonomisk hushållning – men utan den nuvarande begränsningen att det ska ske inom en konjunkturcykel.

En nyhet införs, och det är att kommunen och regionen under vissa omständigheter kan reservera medel i resultatreserven för att de ska få möjlighet att exempelvis planera inför någon större framtida investering och för att behovet av upplånat kapital ska minska. Låt oss säga att man har planerat att bygga ett äldreboende om några år. På det viset får man större rådighet över kommunens eller regionens medel. Det gör också att

man får större möjlighet att ha en ekonomisk buffert för oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall.

En annan del av betänkandet handlar om att lagen om kommunal bokföring och redovisning ska ändras så att det av balansräkningen framgår hur mycket pengar som finns i resultatreserven. Det ska också framgå av förvaltningsberättelsen om medel från en resultatreserv har använts och i så fall till vad och varför. Vidare ska kravet tas bort gällande beslut om särskilda riktlinjer för hur pensionsmedel förvaltas.

Nytt är också att revisionsberättelsen ska hållas tillgänglig för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats från det att sammanträdet då revisionsberättelsen ska behandlas har aviserats.

Allt detta bidrar till att öka transparensen och underlätta ansvarsutkrävandet eftersom invånarna tydligare kan utläsa hur medlen används.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 8 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD):

Herr talman! Vi debatterar i dag konstitutionsutskottets betänkande KU2 *Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner*.

Sveriges kommuner och regioner har ett ansträngt läge. Det är uppenbart för alla, eftersom hela samhället har drabbats av den enorma inflationen som drivit upp till exempel löne- och pensionskostnader för den verksamhet som bedrivs. Även elpriserna ökade kraftigt som en följd av den nedstängda kärnkraften.

När resultatutjämningsreserven infördes för drygt tio år sedan var tanken just att kunna matcha vissa ökade kostnader under lågkonjunktur genom sparande i högkonjunktur, även om man då kanske inte räknat med skenande elpriser som en följd av den nedstängda kärnkraften.

Genom Sveriges Kommuner och Regioners rapporter har vi kunnat ta del av de starka resultat som kommuner och regioner gjort under åren 2021 och 2022, dels tack vare kraftigt ökade stöd från staten för coronapandemin, dels genom att Sverigedemokraterna tillsammans med M, KD och V dessutom drev igenom extra stöd till våra kommuner och regioner mot den dåvarande S-regeringens vilja. Detta är pengar som till viss del hamnade just i resultatutjämningsreserven och som nu kan användas. Det är bra, och det var det som var tanken med det system vi har i dag.

Herr talman! Nu föreslår regeringen att resultatutjämningsreserven ska ersättas av en resultatreserv, vilket är bra, och jag instämmer till fullo i min partikamrat Victoria Tibloms anförande tidigare i debatten. Genom detta nya förslag kommer kommuner och regioner att få bättre förutsättningar att planera sitt sparande, samtidigt som resultatreserven blir något mer flexibel när det gäller hur tidigare överskott kan användas för att planera större kostnader och kommande investeringar. Det ska naturligtvis uppmuntras att kommuner och regioner till större del kan använda egna pengar för att finansiera kostnader och tänkta investeringar i stället för att låna upp pengar till ibland hög ränta.

Ett exempel på en låneskuld i Sverige finns i min hemkommun, det socialdemokratiskt styrda Gävle. Där hade kommunen i fjol en skuld på 10 miljarder kronor, det vill säga 100 000 kronor per invånare i Gävle kommun. Det är ett resultat av en snabbt växande befolkning, som en följd av den tidigare migrationspolitiken. Detta krävde i sin tur att kommunen

Prot. 2023/24:22
25 oktober

-----
*Effektiv ekonomi-
styrning i kommuner
och regioner*

snabbt investerade i förskolor och skolor med mera, samtidigt som skatteintäkterna inte ökade i lika hög grad eftersom människor inte kom i arbete. Varför så inte skedde är en annan debatt, och jag lämnar därför denna del nu.

Herr talman! Regeringens förslag är väl avvägt och kommer att innebära bättre förutsättningar för våra kommuner och regioner att nå en god ekonomisk hushållning, samtidigt som kommunerna och regionerna har ett fortsatt arbete att göra med strukturella förändringar, ny teknik och annat som kan bidra till att uppdragen utförs effektivt. Härefter har varje kommun och region generellt stora möjligheter att bestämma hur man når dit.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 9 EVA LINDH (S) replik:

Herr talman! Att skydda välfärden vid konjunkturedgångar och kriser för att klara den välfärd som många partier här i riksdagen säger sig värna borde vara en självklarhet. I underlaget till konstitutionsutskottet ser vi att frågan utreds. Mattias Eriksson Falks partikollega sa att det var en väldigt bra utredning, och därför ger jag nu Sverigedemokraterna möjligheten att säga vad man egentligen tycker om att införa en garantimodell. Vi har ju en bra utredning som vi kan ta ställning utifrån.

Dock hänvisar man bara till att man ska utreda vidare, så därför vill jag gärna ha svar på frågan: Vad anser Sverigedemokraterna om att garantera välfärden även vid konjunkturedgångar och kriser? Det var det ena.

Det andra är att många partier har pratat om att det är väldigt bra med en resultatreserv. Det tycker vi också. Vi står bakom den. Men som jag sa i mitt anförande är grunden för att kunna använda den lagändringen att man har resurser att avsätta till andra tider, det vill säga ekonomi att spara pengar till svårare utmaningar i framtiden.

Det ger den SD-styrda regeringen inte förutsättningar för. Många kommuner och framför allt regioner – vi står i en vårdkris – klarar ju inte ens välfärden i dag. Hur ska de kunna använda möjligheten till resultatreserv för kommande utgifter i framtiden?

Anf. 10 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Herr talman! Att vi i dag har pengar i resultatutjämningsreserverna i många kommuner och regioner beror just på det extra stöd som Sverigedemokraterna tillsammans med andra partier drev igenom under föregående mandatperiod, mot den dåvarande S-regeringens vilja. Vi har alltså bidragit till att bygga upp just de reserver som kommuner och regioner kan använda sig av när lågkonjunkturen och skenande priser nu är ett faktum, dels som en följd av nedstängda kärnkraftsreaktorer, dels för att socialdemokratisk politik har lett till högre kostnader för samhället.

Det försöker vi nu att rätta till genom att i det budgetförslag som ligger för kommande år från Sverigedemokraterna och regeringen skjuta till 10 miljarder i generella stöd till välfärden. Det handlar också om riktade medel om 6 miljarder, bland annat ett sektorsstöd direkt till hälso- och sjukvården på 3 miljarder kronor. Sverigedemokraterna och regeringen skjuter alltså till mycket medel till kommunerna och regionerna.

Samtidigt har kommunerna och regionerna ett arbete att göra själva för att komma i balans. Man känner sig själv bäst, och jag kan peka på både Gävle kommun, som är min hemkommun, och på Region Gävleborg, som är min hemregion. Där behöver man faktiskt göra strukturella förändringar – eller prioritera rätt.

I Gävle kommun föreslog Sverigedemokraterna att man skulle skära ned på de 55 miljoner kronor som Socialdemokraterna ger till finkultur för höginkomsttagare och i stället prioritera dessa pengar till välfärden, vilket Socialdemokraterna säger nej till. Under föregående mandatperiod i Region Gävleborg föreslog vi att man skulle spara 15 miljoner på Gävle symfoniorkester, som också främst är för höginkomsttagare, och i stället prioritera pengarna till välfärden.

Socialdemokraterna väljer i stället i regionen att ta bort adhd-utredningar för barn, man gör stora nedskärningar inom kollektivtrafiken i landsorten och man tar bort kraven på allmänspecialister på hälsocentralerna.

Ni skär ned på välfärden – vi vill prioritera rätt.

Anf. 11 EVA LINDH (S) replik:

Herr talman! Jag ställde två frågor till Mattias Eriksson Falk. Jag fick inte svar på någon av dem, så jag kommer att ställa dem igen.

Hur ställer sig Sverigedemokraterna till en garantimodell för att kommuner och regioner ska kunna klara sig vid konjunkturnedgångar och kriser? Det var min första fråga, och den nämndes inte alls.

Sedan tycker jag att det är märkligt att man klappar sig på axeln för ett tillkännagivande som alla, även vi socialdemokrater, ställde sig bakom. Vi gjorde ju så att vi tillförde medel – tre gånger så mycket som skattebortfallet – till kommuner och regioner i den kris som var under pandemin för att vi visste att utmaningarna var stora.

Vi gjorde det som behövdes. Nu är frågan om Sverigedemokraterna är redo att göra det framöver, eller om man ska lämna kommuner och regioner i sticket.

När det gäller resurser till kommuner och regioner noterar jag att man bara konstaterar att de inte har gjort det de ska. Det ska jag ta med mig, för det tror jag inte att så många kommun- och regionpolitiker håller med om. De behöver resurser för att kunna klara av välfärden framöver, men de resurserna ges inte. Man ger otillräckligt med pengar.

Vi är alla så glada och nöjda över att vi ska ändra till en resultatreserv så att kommuner och regioner ska kunna spara till stora utgifter i framtiden. Men många kommuner klarar knappt att hålla näsan över vattenytan som det är i dag. Hur ska de då kunna klara av att avsätta pengar framöver?

Det är en bra förändring, men den SD-styrda regeringen ger inte förutsättningar för att kunna använda den lagändring som vi nu föreslår.

Anf. 12 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker alltid att det är intressant att Socialdemokraterna tycks landa i att det är någon annan som ska rätta till de problem som de själva har skapat. Jag nämnde i mitt anförande till exempel den dåliga migrationspolitik som har förts under lång tid i Sverige, som har drivit upp kostnader för kommuner och regioner när det gäller tillgång till välfärd och när det gäller investeringar – som en följd också räntekostnader, i och

Prot. 2023/24:22
25 oktober

-----

*Effektiv ekonomi-
styrning i kommuner
och regioner*

med att man lånar till de investeringar som görs. Det kan inte Socialdemokraterna se. De har inte insikten att se vad de själva har ställt till med. Jag nämnde nedstängd kärnkraft som exempel på skenande elpriser, och man driver upp kostnader för kommuner och regioner som har energitving verksamhet att driva och finansiera.

Detta vägrar Socialdemokraterna att se. De är inte beredda att göra strukturella förändringar i verksamheten eller att göra prioriteringar, utan i stället väljer de att finansiera finkultur för höginkomsttagare framför att lägga pengar på välfärden. Socialdemokraterna väljer att ta bort krav på allmänspecialister, ta bort adhd-utredningar och att försämra kollektivtrafiken – för att de väljer att prioritera finkulturen i stället för att satsa på välfärden. Det förvånar mig inte. Socialdemokraterna har aldrig sett de problem som samhället faktiskt har på grund av deras egen politik.

Sverigedemokraterna och regeringen väljer i statsbudgeten för 2024 att skjuta till 10 miljarder i generella stöd till kommuner och regioner samt 6 miljarder i riktade stöd, just för att skapa bättre möjligheter för våra kommuner och regioner att få god ekonomi. Men kommuner och regioner har också ett arbete att göra. Ett tips till Eva Lindh och Socialdemokraterna är att börja med att se över de bidrag man ger till sina egna organisationer, till exempel ABF eller Ibn Rushd. Där finns pengar att hämta. Börja med att se problemen ni har skapat själva.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

*Extra ändringsbudget
för 2023 – Ytterligare
försvarsmateriel till
Ukraina*

§ 6 Extra ändringsbudget för 2023 – Ytterligare försvarsmateriel till Ukraina

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU27

Extra ändringsbudget för 2023 – Ytterligare försvarsmateriel till Ukraina
(prop. 2023/24:25)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 13 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Det är mycket som är riktigt dåligt i vår värld just nu. Hamas avskyvärda attack på oskyldiga människor för ett par veckor sedan; kvinnor och barn, oskyldiga som mördades på de mest bestialiska sätt man kan tänka sig. Svenskar mördades när de skulle titta på en fotbollsmatch; se det svenska landslaget spela. Det som borde ha varit glädje förbyttes i död, skräck och sorg för anhöriga och för oss som land. Här hemma i Sverige skjuter, spränger och mördar gängen varandra, och oskyldiga kommer i vägen. Man är helt hänsynslös i detta mördande. Hela det fria och öppna svenska samhället skakar i grunden.

Det råder krig i Europa. Rysslands fruktansvärda anfallskrig på Ukraina har nu pågått i över 600 dagar. Detta är ett angrepp inte bara mot Ukraina utan mot hela det fria och öppna Europa. Världen är i dag en sämre

plats. Hoten i och mot Sverige är mer komplicerade och mer allvarliga än på mycket länge. Människors ondskefulla handlingar har gjort världen till en sämre plats, men i det mest mörka finns också hoppet. Vi som vill ha en bättre värld kan samlas och agera beslutsamt för att ändra framtiden till något mycket bättre.

Herr talman! Jag är glad att samtliga partier i riksdagen ställer sig bakom det 14:e stödpaketet som regeringen nu lägger fram till stöd för Ukraina. Sveriges beslutsamhet att hjälpa Ukraina att vinna kriget, vinna freden och sedan byggas upp igen är mycket stark. Sverige står bakom Ukraina.

Vi måste bli mer beslutsamma att bekämpa de krafter som vill förstöra, riva ned och skapa otrygghet. Rysslands angrepp fortsätter ett och ett halvt år in i kriget med oförtruten styrka. Samtidigt är det modiga kvinnor och män i Ukraina som står upp och kämpar, men de behöver vår hjälp. Kriget kommer att bli långvarigt, och konsekvenserna av kriget kommer att vara långvariga. Det kommer att finnas behov av att långsiktigt stötta Ukraina för att bygga tillbaka och bygga upp landet igen. Därför har regeringen lagt fram flera stödpaket både med militär utrustning och med många andra delar.

Det här stödpaketet, herr talman, innehåller artilleriammunition, reservdelar, infanteriutrustning, kommunikationsutrustning och ammunition till stridsfordon 90 till ett värde av 1,7 miljarder kronor. Den materiel som Sverige tidigare har skickat gör nytta, men den behöver också underhållas med reservdelar. Ammunition måste tillföras så att det fortfarande går att använda de delarna.

De plattformar som Sverige har donerat är viktiga, men det råder också brist på mycket annat. Det råder stor efterfrågan på 155 millimeters artillerigranater till de artillerisystem som är skänkta av många länder från väst. Vi lyssnar just nu in alla de behov som Ukraina har. Regeringen presenterade också i samband med det här stödpaketet ett uppdrag till Försvarsmakten att analysera och redovisa förutsättningar för att stödja Ukraina med Jas 39 Gripen. Man tittar på olika alternativ, och de ska redovisas tillbaka.

Sedan Ryssland invaderade Ukraina i februari 2022 har Sverige i 13 tidigare och nu med det 14:e militära stödpaketet skänkt materiel till ett värde av 22,2 miljarder svenska kronor.

Jag är stolt som svensk, och jag är stolt som riksdagsledamot. Jag är stolt över att vi tillsammans kan visa att vi vill göra skillnad och hjälpa Ukraina. Jag hoppas att vi i dessa mörka tider kan vända ilska till handfast agerande. Tillsammans kan vi göra skillnad för oss och för andra.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag rikta ett tack till alla partier för att vi tillsammans kan göra detta. Med detta yrkar jag bifall till finansutskottets förslag till stöd till Ukraina.

Anf. 14 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman och ledamöter av Sveriges riksdag! Vi är alla medvetna om att vi lever i en orolig tid. Den senaste tiden har fruktansvärda rapporter om gängvåld, terrordåd och krig avlöst varandra.

För två veckor sedan vaknade vi till nyheten att terroristorganisationen Hamas hade attackerat Israel. Fasansfullt! Attackerna var noggrant planerade med avsikt att skada, döda och sätta skräck i den israeliska civilbefolkningen. Israeler kidnappades och fördes till Gaza.

Prot. 2023/24:22
25 oktober

-----
*Extra ändringsbudget
för 2023 – Ytterligare
försvarsmateriel till
Ukraina*

Vi socialdemokrater har kraftfullt fördömt attackerna. Det finns ingenting som kan försvara dem. Israel har en självklar rätt att försvara sig, i enlighet med folkrättens regler, och självklart rätt att försöka rädda de israeler som tagits som gisslan.

Men Israel har också en skyldighet att, i enlighet med folkrätten, skydda civila liv. Det palestinska folket ska inte straffas för Hamas terroristhandlingar. Det humanitära läget i Gaza är mycket ansträngt, som vi alla vet, och det blir bara värre. Befolkningen i Gaza behöver tillgång till mat, vatten, el och medicin. Den humanitära korridoren som har öppnats måste hållas öppen för humanitärt stöd till civila i Gaza. Det humanitära biståndet, som går till sjukvård, mat och andra akuta behov i Palestina, får inte skäras ned.

Herr talman! Samtidigt som detta fasansfulla sker fortgår Rysslands krig i Ukraina. I februari 2022 tog riksdagen det historiska beslutet att för första gången sedan andra världskriget skicka försvarsmateriel till ett land i krig. Sedan dess har Sveriges stöd till Ukraina varit resolut. Med dagens beslut uppgår stödet sammantaget till över 22 miljarder kronor, och jag är övertygad om att det kommer att handla om ytterligare stöd.

Trots att kriget nu har pågått i ett och ett halvt år, och trots utvecklingen i vår omvärld, måste vi fortsätta att rikta strålkastarljuset mot Putins och Rysslands folkrättsvidriga krig i Ukraina. Det får inte komma i skymundan av andra händelser i världen. Den ryska invasionen av ett fredligt och demokratiskt grannland kan aldrig tolereras. Vi ska fortsätta att stå upp för Ukrainas rätt att försvara sin suveränitet och integritet. Ytterst är Rysslands invasion av Ukraina en konfrontation med hela det demokratiska väst, den europeiska säkerhetsordningen och folkrätten.

Herr talman! Sveriges politik i detta allvarliga säkerhetspolitiska läge vilar på flera ben. Det pågår en omläggning av svensk försvarspolitik i bred enighet. Vi har ansökt om medlemskap i Nato och har i bred politisk enighet kommit överens om att försvarsutgifterna ska uppgå till 2 procent av bnp. Omvärldsläget och det försämrade säkerhetsläget här i Sverige visar på vikten av att hela tiden fortsätta arbetet med att rusta beredskap och motståndskraft såväl civilt som militärt.

Herr talman! Precis som föregående talare sa beslutar riksdagen i dag, glädjande nog i bred enighet, om att skänka ytterligare försvarsmateriel till Ukraina. Det handlar om ammunition, reservdelar till tidigare skänkt materiel, kommunikationsutrustning och infanterimateriel, som personlig utrustning och vapen för infanteristrid, till ett värde av högst 1,7 miljarder kronor. Vi socialdemokrater står fullt, fast och helhjärtat bakom utskottets förslag.

Samtidigt som vi stöttar Ukraina på de sätt vi kan nationellt ska vi fortsätta att driva på för europeisk säkerhet. Det är fortsatt nödvändigt att göra det. Det är viktigt med europeisk enighet om det fortsatta stödet till Ukraina, för detta kommer att behövas under lång tid framöver. Ukraina försvarar inte bara sin egen självständighet utan hela Europas, och bara genom ett brett och uthålligt stöd kan Ryssland tryckas tillbaka.

Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 15 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr talman! Ryssland, Iran och Syrien är tre aggressiva länder som står varandra nära och aktivt arbetar för att söndra och härska.

Sedan 20 månader tvingar Ryssland Ukraina att försvara sin rätt att existera som land. Krig är vidrigt. Det är blodigt, och människor dör och skadas. Ryssland har valt att angripa Ukraina. Ansvaret för samtliga offer är Rysslands, och det finns många offer på båda sidor.

Det brittiska försvarsdepartementet bedömer att Ryssland har mellan 240 000 och 290 000 stupade och skadade. Enligt uppgifter i New York Times har runt 70 000 ukrainare dödats och mellan 100 000 och 120 000 skadats. Det är hiskeliga siffror, och varje död och skadad innebär en mänsklig tragedi som även drabbar alla som lämnas kvar med sin förlust, sorg och saknad.

EU, USA och flera andra västländer har sedan Rysslands attack fokuserat på att stödja Ukraina ekonomiskt och – framför allt – med krigsmateriel och annan utrustning som krävs. Behovet sinar aldrig. Det är oerhört viktigt att väst fortsätter att vara överens om stödet.

Samtidigt som Rysslands krig mot Ukraina sker ska vi inte vara geopolitiskt naiva. Terrororganisationen Hamas slakt på civila israeler samt gisslantagande av över 200 personer har tvingat USA att flytta fokus till Israel och Mellanöstern. Detta är mycket lägligt för Putin. Vad han behöver är att splittra den västerländska enighet som hittills har rått, och vad är då lämpligare än att Israel dras in i ett blodigt krig?

Svallvågor av hat och antisemitism som vi inte sett sedan Nazitysklands dagar går i dag genom Sverige och övriga Europa. Det river upp våld och inrikespolitisk oro samt stjälar uppmärksamhet från Ryssland angrepp på Ukraina.

Samtidigt driver Ryssland mängder av migranter från Afrika över Medelhavet. Bland annat den italienska säkerhetstjänsten har sett en stor ökning av migranter som med hjälp av ryska legosoldater tar sig över till EU. Få av dem har asylskäl.

Sverige och Finland har sett sina havsbaserade kablar saboterade, och det är inte osannolikt att Ryssland är involverat i detta. Svenska myndigheter och banker utsätts ständigt för cyberattacker från rysk sida. Påverkansattackerna är troligen här för att stanna, och de kommer i många skepnader.

Väst behöver hålla fokus. Vi får inte låta Ryssland och dess allierade vinna över den fria världen.

Herr talman! På många sätt är det en naiv optimism i Europa som har bidragit till att möjliggöra Rysslands attack på Ukraina. När Ryssland 2014 annekterade Krimhalvön borde väst ha enats och tagit Putins agerande på allvar. I stället sålde framför allt Tyskland och Frankrike genom Merkel och Macron ut Europas säkerhet som en följd av ivern att komma överens med Putin.

Att tro att man kan övertyga en rysk diktator om västerländska värderingar är lika naivt som att tro att man kan övertyga terroristorganisationen Hamas att agera mänskligt. Ukraina får till stor del betala för EU:s och västs förda politik. Det är givetvis lättare att vara efterklok, men det fanns för många varningstecken som vi inte agerade på.

Herr talman! I eftermiddag kommer vi här i kammaren att rösta igenom det fjortonde stödpaketet till Ukraina. Dagens stöd uppgår till närmare

Prot. 2023/24:22
25 oktober

-----

*Extra ändringsbudget
för 2023 – Ytterligare
försvarsmateriel till
Ukraina*

1,7 miljarder kronor. Vi kommer att skänka försvarsmateriel i form av bland annat ammunition och personlig utrustning. Med detta stöd är vi uppe i drygt 20 miljarder svenska kronor.

Stödet påverkar Sveriges operativa försvarsförmåga och även den långsiktiga tillväxten. Den risken är värd att lyfta fram. Därför är det viktigt att regeringen säkerställer att försvaret har kapacitet att skyndsamt ersätta materiel som vi skickar till Ukraina. Även om de senaste dagarnas besked är positiva är Sverige ännu inte en del av Natos gemenskap, och Sverige måste därför säkerställa sin egen försvarsförmåga.

Med detta medskick yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 16 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman, ärade riksdagsledamöter och ni som tittar där hemma! Det är nu mer än ett och ett halvt år sedan Rysslands fullskaliga invasion av och fruktansvärda krig mot Ukraina inleddes efter år av ockupation av Krim.

Krig är alltid det värsta som finns. Det leder alltid till många dödsoffer, sönderslagna familjer, stor förödelse med sönderbombade städer och infrastruktur, väldigt många flyktingar och generationer av barn som växer upp med konsekvenserna, sorgen och minnena.

Rysslands invasion, ockupation och krig är givetvis fullständigt oacceptabla. De strider mot allt vad folkrätten heter och måste fortsätta att fördömas med de starkaste orden. Invasionen är oprovocerad, olaglig och oförsvarlig. Angreppet är en kränkning av Ukrainas territoriella integritet och suveränitet och innebär ett stort mänskligt lidande för det ukrainska folket. Det är mycket viktigt att världen fortsätter med och utökar de ekonomiska sanktionerna, slutar köpa rysk olja och gas och sätter ännu större press på de oligarker som gömmer sig och sina tillgångar utanför Ryssland.

Putins regim är även ett hot mot alla de invånare som motsätter sig detta styre och som inte passar in i det samhälle som Putin vill bygga. För ryska människorättsaktivister, hbtqi-personer, feminister, urfolksföreträdare, miljörelser och rysk politisk opposition är den egna regimen ett dagligt säkerhetshot.

Under den tid som det fullskaliga kriget har pågått har vi behövt lära oss mycket för att förstå den allvarliga säkerhetspolitiska utvecklingen i Europa när det imperialistiska Ryssland krigar mot sina grannländer. I försvarsutskottet och Försvarsberedningen har vi intensifierat arbetet med den svenska analysen, och vi har genom resor och möten med våra baltiska, polska, tyska och finska vänner lärt oss mycket av deras analys av Ryssland.

Vi har lärt oss att det inte räcker med humanitärt, ekonomiskt och diplomatiskt stöd och insatser utan att det även behövs militärt stöd. Det militära stödet med vapen, ammunition och utbildning till Ukraina krävs för att Ryssland inte ska vinna kriget och för att Ukraina inte ska tvingas lämna ifrån sig vare sig mark eller makt till Ryssland. Att kunna försvara sina gränser och sin befolkning är grundläggande för att Ukraina i framtiden ska kunna bygga upp och stärka sin demokrati och välfärd för hela befolkningen.

Herr talman! Sveriges stöd till Ukraina måste vara brett och långsiktigt. Tusentals av de miljoner människor som har tvingats fly från Ukraina har tagit sig till Sverige. De kämpar med att klara sig i ett nytt land, med all den osäkerhet det innebär när familj och vänner är kvar i Ukraina.

De ukrainska flyktingarnas ekonomiska situation i Sverige är också mycket allvarlig. De och många andra flyktingar här har mycket liten ekonomisk ersättning att leva på varje dag. Vänsterpartiet har därför många gånger krävt att regeringen ska höja ersättningen för att göra vardagen mer dräglig för flyktingar i Sverige.

När kriget är slut ska Sverige vara en aktiv part i återuppbyggnaden av Ukraina utifrån den inriktning den ukrainska befolkningen vill se.

Detta gäller även vårt stöd till Moldavien och Georgien, två länder som också har drabbats av rysk imperialism och ockupation. I Belarus styr fortfarande diktaturen, och en kämpande opposition drabbas av attacker och döms till långa fängelsestraff. Det senaste ett och ett halvt året har våra kontakter med alla länder i regionen och de olika grupper som arbetar för demokrati och frihet intensifierats för att stödja kampen mot rysk ockupation, påverkan och desinformation.

Fru talman! Världen är tyvärr inte så fredlig som vi önskar. Runt om i världen pågår krig och konflikter, människor flyr för sina liv, diktatorer härjar och människor lever i förtryck. Det är otroligt viktigt att Sverige är en stark röst i världen för fred, frihet, demokrati, mänskliga rättigheter och jämlikhet.

Kriget i Ukraina har som sagt pågått i över ett och ett halvt år. Vänsterpartiet står bakom de humanitära, ekonomiska och militära stöd som Sverige skickar till Ukraina och fördömer den ryska invasionen och ockupationen. Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag.

Anf. 17 MARTIN ÅDAHL (C):

Fru talman! I dag är det 609 dagar sedan Putin inledde den fullskaliga invasionen av Ukraina och dess demokrati. Varenda en av dessa 609 dagar har det ukrainska folkets hjältemod försvarat vår frihet. Nu ber vi fortsatt Ukraina att hålla ut till dess Putin har besegrats. Men då måste vi också själva hålla ut med vår del, vi i sammanhanget lilla del i denna historiska ansträngning, i form av pengar och vapen.

Detta gäller i synnerhet nu när Hamas fruktansvärda terrorkrig mot Israel och efterverkningarna av det ställer nya krav på de västliga demokratierna. Det gäller i synnerhet nu när Putin eldar på konflikter från Armenien till Gaza och rycker i alla sina gamla extremnationalistiska, främlingsfientliga allierade i våra västliga demokratier för att få oss i den fria världen att släppa Ukraina, om än aldrig så lite.

Sverige måste stå stadigt och starkt bakom Ukraina varje steg på vägen. Vi måste fortsätta att sända Ukraina pengar, mycket mer pengar. Vi måste fortsätta att sända Ukraina vapen, mycket mer vapen. Därför står Centerpartiet helhjärtat bakom denna extra ändringsbudget, som till en liten del svarar mot det akuta behovet av att fylla på Ukrainas arsenal och materiel i detta utdragna krig. Vi välkomnar också den enighet som förslaget har i denna kammare.

Det enda felet är att det åter är för lite och för sent och att vi ännu inte har kommit upp i samma nivå som de länder som leder utvecklingen i Europa för att stödja Ukraina, såsom Estland och Norge.

I synnerhet gäller detta något som Ukrainas ledning ber Sverige om mer än något annat: Jas 39 Gripen. Det är det plan som enligt samstämmiga uppgifter är unikt anpassat för den ukrainska krigsskådeplatsen och som den svenska vapenindustrin enligt egen utsago har kapacitet att leverera. Ukraina behöver Jas 39 Gripen. Ukraina ber om Jas 39 Gripen. Ukrainska piloter tränar på Jas 39 Gripen. Ukraina vill flyga Jas 39 Gripen. Ryssland fruktar Jas 39 Gripen. Svensk vapenindustri står redo att producera, anpassa och leverera Jas 39 Gripen till Ukraina.

Det alla väntar på är ett klartecken från den svenska regeringen – ett klartecken som inte får villkoras av att Orbán eller Erdoğan till slut godkänner Sveriges som medlem i Nato. Vi får inte ge dem en extra hållhake. Utöver mitt starka stöd till ändringsbudgeten är min vädjan till den svenska regeringen: Gör det! Sverige har råd, Sverige har möjlighet och Sverige har skyldighet att skicka Jas 39 Gripen till Ukraina.

Anf. 18 YUSUF AYDIN (KD):

Fru talman! Rysslands fullskaliga och avskryvda krig mot Ukraina har pågått nu i drygt 20 månader. Det har orsakat ett stort mänskligt lidande med tiotusentals döda, många skadade och en enorm förstörelse. Vi ser samtidigt att Ukraina fortsätter att med stort mod och skicklighet försvara sig och kämpa för sin frihet och självständighet.

I detta läge är stödet till Ukraina både moraliskt rätt och riktigt. Det handlar om medmänsklighet, men det handlar också om Ukrainas rätt att försvara sig. Ukraina slåss inte bara för sin egen överlevnad utan också för Europas och i förlängningen Sveriges säkerhet i dessa osäkra tider med en orolig omvärld.

Sverige har tagit ett stort ansvar för att stödja Ukraina. Vi har redan skickat 13 militära stödpaket som tillsammans tidigare uppgick till ungefär 20 miljarder kronor. Utöver detta bidrar Sverige också med omfattande humanitärt, ekonomiskt och politiskt stöd.

Fru talman! I dag ska vi fatta ännu ett viktigt beslut. Det 14:e militära stödpaketet presenterades av regeringen för ett par veckor sedan och inkluderar ammunition, reservdelar till tidigare skänkt materiel, kommunikationsutrustning och infanterimateriel till ett värde om cirka 1,7 miljarder. Med detta 14:e militära stödpaket kommer Sverige att ha skänkt materiel till ett värde om drygt 22 miljarder kronor.

Det är viktigt och nödvändigt att fortsätta stödja Ukraina så länge det krävs men också att hela tiden anpassa till de behov som Ukraina har. Detta stödpaket syftar just till att skapa förutsättningar för Ukraina att fortsätta använda tidigare överförd svensk krigsmateriel men också tillföra ytterligare nödvändig materiel.

Fru talman! Ryssland missbedömde Ukrainas militära, politiska och samhälleliga motståndskraft liksom västs sammanhållning och vilja att stödja Ukraina. Det är viktigt i detta läge att Sveriges och omvärldens samlade stöd fortsätter även om kriser, konflikter och krig uppstår i andra delar av världen. Ett sådant exempel är den förfärliga terrorattacken mot Israel som terrororganisationen Hamas utförde den 7 oktober, en terrorattack mot civila israeler som har berört oss många väldigt djupt.

Vi kristdemokrater fördömer starkt detta angrepp och uttrycker samtidigt vårt stöd för Israel och landets självklara rätt att försvara sig. Vi fördömer också de antisemitiska yttringar vi har sett här hemma i Sverige.

Det krävs väldigt tydliga åtgärder för att bekämpa antisemitismen även här och stötta de judiska organisationer, församlingar och människor som verkar här i Sverige. En sådan satsning presenterades i dag av regeringen och innebär ett förstärkt stöd för judiska organisationers säkerhetsarbete här hemma i Sverige. Fler åtgärder kommer att komma från regeringen för detta arbete.

Fru talman! Dagens ärende är ett uttryck för Sveriges fortsatta starka stöd till Ukraina. Sveriges stöd är omfattande, brett, robust och uthålligt.

Vi kristdemokrater har sedan kriget började varit väldigt tydliga i vårt orubbliga stöd för Ukraina, och vi är därför glada över att riksdagen med dagens beslut, som fattas med enhällighet, visar att Sverige fortsätter att stödja de ukrainska kvinnor och män som kämpar och försvarar sitt land och sin frihet. Vi fortsätter att stå upp för Ukraina, för fred och för frihet.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 19 JAN RIISE (MP):

Fru talman! Rysslands invasion av Ukraina fortsätter med oförminskad styrka, och ännu finns ingen fred i sikte. Även om det fullskaliga anfallskriget nu pågått i över 20 månader är det lika olagligt och oförsvarligt i dag som det var den dagen Putin lät sina trupper gå över gränsen till det fria och demokratiska Ukraina.

Sverige var snabbt ute och erbjöd stöd och hjälp för att hjälpa Ukraina att försvara sig. Jag är stolt över det. Men tiden går, kriget fortsätter och Ukraina behöver fortsatt vårt fulla stöd på alla sätt.

För oss i Miljöpartiet är det självklart att Sverige ska bidra till Ukrainas kamp för självbestämmande och självförsvar. Vi ska fortsätta med vårt stöd till Ukraina, enskilt och tillsammans med andra länder. Vi måste fortsätta värna mänskliga rättigheter, folkrätt och fred.

Nu måste omvärlden visa att vi är lika uthålliga i vårt stöd till Ukraina som ukrainarna har visat att de är i motståndet mot angriparen och i försvaret av sitt land. Sveriges stöd till Ukraina måste fortsätta att vara starkt, både under och efter kriget. Ukraina ska återuppbyggas och fortsätta att vara ett fritt och självständigt land.

Ukraina är en demokrati som har blivit invaderad av en auktoritär regim i syfte att ta ifrån Ukrainas befolkning dess frihet.

Den svenska säkerheten är tätt sammanflätad med säkerheten i hela Europa. Därför är det viktigt att vi håller samman och har en enad front mot Putin. En attack mot ett land i Europa är en attack mot hela Europas säkerhet, och en attack mot ett demokratiskt land är en attack mot demokratin överallt.

Miljöpartiet välkomnar regeringens extra ändringsbudget som innebär att vi skänker ytterligare ett paket med försvarsmateriel. Jag är tacksam för att vi i den svenska riksdagen står enade i vårt stöd till Ukraina och kräver att kriget upphör, krigsbrotten utreds och ansvariga ställs till svars och att Ukraina ska fortsätta vara ett fritt och självständigt land.

Fru talman! Sverige är en vän i nöden – till Ukraina och till en regelbaserad världsordning. Det är jag stolt över att vi kan visa enighet i. Jag är stolt över att vi skickar pengar, vapen och stöd till civila, att vi driver på i EU för mer sanktioner och hårda fördömanden. Men vi hade kunnat göra mer.

De ukrainare som flyr hit för skydd hade vi kunnat välkomna bättre. Jag syftar inte på svenskarna som människor – för ibland oss har vi sett en otrolig vilja att ta emot och hjälpa våra medmänniskor som flyr undan kriget, och tusentals timmar av volontärt arbete har ägnats åt att de som flyr ska känna sig välkomna hit och så trygga det bara går mitt i kaoset – men jag menar landet Sverige. Vi låter människor leva på 71 kr per dag och ger dem inga möjligheter att lära sig svenska, trots att folk vill lära sig och vill börja jobba så fort som möjligt. Det är en skam.

Vi köper också fortfarande Putins fossila bränslen. När president Zelenskyj talade till Sveriges riksdag för över ett år sedan bad han om mycket av det som Sverige nu gör. Men han bad också om något mer, nämligen att vi skulle sluta köpa ryskt bränsle och att vi skulle stoppa fartyg med rysk last från att komma in i svenska hamnar. Det har vi ännu inte fullt ut hörsammat, men det måste vi göra.

Vi kan inte med ena handen stötta Ukraina i landets kamp mot Putins invasion och med andra handen göda hans krigskassa. Ska Ukraina vinna kriget och nå freden måste vi alla göra allt vi kan – allt. Då duger det inte att köpa något ryskt bränsle. Allt måste stoppas.

Med det sagt, fru talman, står Miljöpartiet bakom propositionen och yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Katarina Luhr (MP).

Anf. 20 ANNA STARBRINK (L):

Fru talman! Ännu ett stödpaket, det 14:e, ska vi debattera i dag. Tyvärr är det inte det sista stödpaketet.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina är ett grymt och tyvärr också utdraget krig som plågar människorna i Ukraina hårt och leder till stora mänskliga förluster.

Ukrainas motståndskraft och försvarsvilja imponerar, och vi ska fortsätta att ge vårt stöd. Det gör vi därför att det är vad anständiga stater gör. Vi stöder och hjälper våra vänner. Det är en solidaritetshandling.

Men det finns också ett egenintresse i detta. Att stödja Ukraina är ett viktigt led i att skapa säkerhet för hela Europa, även för oss själva. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det konstaterar Försvarsberedningen. Ryssland utgör det allvarligaste och mest direkta hotet mot europeisk och svensk säkerhet på både kort och lång sikt.

Ukrainas kamp handlar om att försvara sitt land, sitt folk och sin frihet. Men i ett vidare perspektiv är det ytterst en konflikt om vilka normer och principer som ska vara styrande, den starkes rätt eller en regelbaserad världsordning.

Det är glädjande att se att riksdagens partier alltså är eniga i stödet för Ukraina. Det är verkligen en styrka. Ändringsbudgeten ger möjlighet att skicka ytterligare materiel till Ukraina. Och som vi redan har hört i debatten handlar det om viktig utrustning, ammunition med mera.

Men utöver detta innebär Sveriges 14:e stödpaket också en satsning på utbildning. Sverige kommer att fortsätta sitt engagemang i Operation Interflex, den brittiskleda grundutbildningsinsatsen med ambitionen att utbilda 30 000 soldater per kvartal. Sverige bidrar med ungefär 120 instruktörer.

Fru talman! Ukraina är ett av de länder i världen som har flest minor utplacerade. Det handlar om miljoner minor som Ryssland har placerat ut. Det är en katastrof för landet. Och risken är uppenbar att människor kommer att lemlästas och att detta kommer att pågå under lång tid framöver. Det förhindrar också förstås att marken brukas. Därför menar jag att det är så oerhört viktigt att Sverige med detta stödpaket som nu ska skickas bidrar till utbildningen i Litauen för ukrainska officerare i kvalificerad minröjning. Tanken är att de sedan ska kunna resa hem till sina hemmaförband och där utbilda fler minröjare. Det är ett viktigt bidrag till uppbyggandet av landet.

Fru talman! Detta 14:e stödpaket kommer att behöva följas av fler. Och min förhoppning är – det är någonting som Liberalerna har varit pådrivande för – att vi i närtid ska kunna erbjuda Ukraina tillgång till Jas Gripen. Regeringen har gett Försvarsmakten i uppdrag att se över förutsättningarna för detta. Och redan i början av november kommer vi att få ett underlag för vår fortsatta beredning. Detta och det förestående Natomedlemskapet, som jag hoppas nu är inom räckhåll, är viktiga förutsättningar för att vi ska kunna hjälpa Ukraina även med stridsflyg och på så vis också värna vår egen säkerhet.

Fru talman! Återigen gläder jag mig åt att vi fortsatt är så eniga i riksdagen när det gäller vårt stöd för Ukraina. Det är en styrka, och vi måste hålla ut. Som tidigare talare har sagt här måste vi vara uthålliga i vårt stöd för det ukrainska folket som också tvingas till en helt annan sorts uthållighet som är svår att föreställa sig.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 7 Riksrevisorns årliga rapport 2023

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU9
Riksrevisorns årliga rapport 2023 (redog. 2022/23:RR5)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 8 EU:s kapitaltäcknings- och krishanteringsregelverk – några förtydliganden

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU13
EU:s kapitaltäcknings- och krishanteringsregelverk – några förtydliganden (prop. 2023/24:4)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 9 Subsidiaritetstestning av kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå

Skatteutskottets utlåtande 2023/24:SkU9

Subsidiaritetstestning av kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå (COM(2023) 258)
föredrogs.

Anf. 21 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Vi lever i en tid av oro och ofred. I tider av oro och ofred kommer det an på oss som har fått förtroenden att förvalta att göra allt vi kan för att stärka det gemensamma, det som borgar för trygghet och förutsägbara villkor.

I dag samlas vi här i riksdagens kammare för att debattera ramverken för det gemensamma på en lite högre nivå. Vi debatterar spelreglerna för EU:s tullunion och gränserna för det nationella självbestämmandet.

Det är ett enigt skatteutskott som har ställt sig bakom att föreslå riksdagen att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Det är ett yttrande där vi föreslår att riksdagen understryker vikten av en väl fungerande tullunion som en förutsättning för den inre marknaden och handeln med omvärlden. Riksdagen är genuint positiv till förslag som bidrar till att uppfylla denna målsättning.

Riksdagen är dock, till skillnad från kommissionen, inte övertygad om att det behövs en så genomgripande förändring av tullunionen som kommissionens förslag innebär. Vidare behöver nyttan av att ha harmoniserade regler vägas mot medlemsstaternas befogenheter och möjligheter att införa och behålla egna nationella regler. Riksdagen menar att medlemsstaterna är bättre lämpade att avgöra hur sanktionssystemet bör utformas med beaktande av nationella förutsättningar.

Vidare anser riksdagen att kommissionen inte har visat att det är nödvändigt att införa en gemensam reglering av sanktioner för att uppnå de eftersträvade målen med förslaget.

Jag vill, fru talman, understryka att det eniga skatteutskottet inte på något vis underskattar vikten av en funktionell och operativ tullunion. Den inre marknaden är starkt hjälpt av gemensamma regelverk för att transparens och tydlighet ska gälla kring vilka människor, vilka varor och vilka tjänster som rör sig på den inre marknaden.

Det är dock en grannliga uppgift att upprätthålla balansen inom unionen och ständigt säkra att beslut fattas på rätt nivå. Det är själva poängen med subsidiaritetsprincipen att beslut ska fattas på rätt nivå och helst så nära den som beslutet berör som möjligt. Därför blir just tullregler ett område där somligt beslutats på övergripande nivå, men där det nationella självbestämmandet också måste bevakas – rätt hanterat till ömsesidig nytta.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i skatteutskottets utlåtande SkU9, som alltså innebär att riksdagen lämnar ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande för en tullunion som står stark i en utmanande tid.

Anf. 22 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! I dag får vi tillfälle att i kammaren lyfta fram en av skatteutskottets subsidiaritetsprövningar, vilket inte sker speciellt ofta.

Vad är det då för förslag som är uppe på bordet? Det benämns som förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå.

Kortfattat och lite förenklat handlar förslaget om att byta ut den nuvarande uniontullkodexen mot en ny. Den nya kodexen består av 256 artiklar och innehåller fyra större nyheter jämfört med den gamla kodexen. En av nyheterna är att det ska inrättas ett nav för EU:s tulldata, det vill säga att man har för avsikt att ersätta de befintliga it-systemen, som består av 27 olika it-miljöer och ett flertal nationella system som finns i varje medlemsland. Detta är tänkt att ge tullen en bättre överblick vid riskbedömning i leveranskedjan och möjliggöra ett mer målinriktat och strategiskt arbete. Meningen är att stärka tullens förmåga att övervaka och kontrollera vilka varor som förs in i och ut ur tullunionen.

En annan nyhet är inrättandet av en ny europeisk tullmyndighet. Tanken är att man på central nivå ska utföra riskhantering och behandla den otroligt stora datamängd som kommer att finnas i det nya tulldatanav som ska utvecklas. Unionens tullkodex ska också innehålla nya bestämmelser om restriktiva åtgärder och en krishanteringsmekanism, detta för att förhindra att exempelvis sanktioner mot ett tredjeland inte ska kunna kringgå och för att få en bättre funktion vid gränsöverskridande kriser liknande coronapandemin.

Slutligen innehåller den nya kodexen även bestämmelser om tullrättsliga överträdelse och sanktioner. Man vill alltså införa minimikrav för bestraffning när regelverket inte följts.

Fru talman! Skatteutskottet har behandlat detta ärende som en så kallad subsidiaritetsprövning. Det innebär att vi inte tittar på förslaget i sak utan bedömer om detta beslutas på rätt nivå för att målet ska uppnås. Huvudregeln är att beslut ska fattas på så låg nivå som möjligt men att målen med förslaget ändå ska uppnås.

Handel är något som är positivt och en viktig komponent för välbståndet i vårt land. Det är primärt på företag i Sverige som exporterar produkter och tjänster utomlands som vi bygger vår välfärd och vårt samhälle. Sverigedemokraterna är i grunden ett handelsvänligt parti, och varje förenkling som kan göras för att underlätta handel mellan länder – oavsett om det är med andra EU-länder eller med tredjeland – ser vi som positivt.

Därför skulle det även kunna vara positivt med den ansats som finns i den nya unionstullkodexen. Att ha ett gemensamt system för tullhandlingar, oavsett om varorna ska in i eller ut ur EU, underlättar för de inblandade företagen och myndigheterna. Dock finns det en risk, som så ofta när EU ska vara med och ta fram system, att det blir överarbetat och extra krångligt. Man hann knappt färdigställa genomförandet av den förra tullkodexen innan man konstaterade att den på flera områden hade brister och att många av de förväntade fördelarna uteblev.

Fru talman! Det finns några delar i förslaget som utskottet har reagerat på. Tyvärr har vi när det gäller tullen redan avhänt oss mycket av den nationella självbestämmanderätten och i stället överlätit den till EU, men inrättandet av en europeisk tullmyndighet som blir överställd de nationella tullmyndigheterna anser vi vara onödigt. Att flytta mer makt från våra na-

Prot. 2023/24:22

25 oktober

-----

*Subsidiaritetsprövning
av kommissionens
förslag till förordning
om fastställande av
unionens tullkodex
och inrättande av
Europeiska unionens
tullbyrå*

tionella parlament till Bryssel på grund av att tullen inte fungerar i vissa länder anser vi egentligen inte löser några problem. Man borde lägga energin på att rätta till felaktigheter där de finns snarare än att tro att allt blir bättre med en ny överordnad myndighet på EU-nivå.

Att EU konstant uppvisar ambitionen att flytta fram positionerna och överföra mer makt från våra nationella parlament till Bryssel ser vi som oroväckande och som något som borde bekymra fler. Denna subsidiaritetsprövning berör inte just denna del av maktförflyttningen, men då den föreslagna gemensamma tullmyndigheten ännu inte är färdigförhandlad vill vi ändå skicka med en uppmaning till regeringen om att vi anser att införandet av en ny tullmyndighet borde kunna ifrågasättas ur ett proportionalitetsperspektiv.

Den del som handlar om att tillämpa miniminivåer för sanktioner eller mot bestraffning av de företag som inte följt eller inte följer regelverket till fullo anser vi dock strider mot subsidiaritetsprincipen. Självklart anser vi att sanktioner ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande, men utskottet invänder mot att gemensamma miniminivåer bestäms för sanktionerna på det sätt som föreslås i direktivet.

Sanktionssystemet behöver enligt skatteutskottet anpassas till de nationella förutsättningar som råder, och samtidigt anser vi att kommissionen inte visat att målen inte kan uppnås utan att man beslutar om gemensamma miniminivåer för detta. Utskottet anser att sanktioner bäst bestäms på nationell nivå och föreslår därför ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I yttrandet framhålls vikten av en väl fungerande tullunion som en förutsättning för den inre marknaden och handeln med omvärlden.

Samtidigt är vi inte övertygade om att det behövs så genomgripande förändringar av tullunionen som föreslås. Vi vänder oss dessutom emot unionsgemensamma miniminivåer för sanktioner och menar att detta ska vara en nationell kompetens att besluta om. Följaktligen strider kommissionens förslag i denna del mot subsidiaritetsprincipen.

Fru talman! Vi sverigedemokrater ställer oss bakom det motiverade yttrandet och tycker att det är positivt att samtliga övriga partier i utskottet gör detsamma.

Anf. 23 FREDRIK AHLSTEDT (M):

Fru talman! Den svenska tullens verksamhet är mycket viktig för att säkerställa dels att vi får in våra tullavgifter, dels att vi har kontroll över de varor som förs in i Sverige. Därtill kommer uppdraget om brottsbekämpning, som särskilt i dessa tider har varit väldigt viktigt.

Uppdraget om brottsbekämpning har tullen tillsammans med bland annat Skatteverket och Kronofogden, och det handlar även om att kunna motverka de kriminella gängens ekonomiska verksamheter. Därför har tullen en särskild roll också där. Den svenska tullen gör i dag ett mycket bra jobb tillsammans med sina europeiska kollegor när det gäller att bekämpa kriminell verksamhet. Detta gäller inte minst narkotikahandeln men naturligtvis även andra kriminella verksamheter.

Låt mig uppehålla mig lite kring detta med narkotikahandeln och narkotikainförseln. Den har ju blivit väldigt omfattande, eller snarare har tullen gjort stora beslag. Hittills i år har tullen gjort rekordbeslag av narkotika – bara som ett exempel har tullen under det första halvåret beslagt

drygt 850 kilo kokain. Det är en mycket kraftig ökning jämfört med förra året och åren dessförinnan.

Detta viktiga arbete måste fortsätta, och ett samarbete med andra länders tullmyndigheter är en avgörande del i det arbetet. Den nya tullkodexen och många av förslagen är viktiga för att man ska kunna komma åt den omfattande narkotikahandel som finns i Europa. Själva sakfrågan i detta ärende, som vi alltså egentligen inte behandlar, är av stor vikt. Det visar på att detta snarast bör genomföras.

Kommissionens förslag till ny tullkodex är i stora delar ett väldigt bra förslag för att förbättra samarbetet och stärka den inre marknaden samt öka förmågan till brottsbekämpande åtgärder. Det eniga utskottet, och även vi moderater, anser dock att det förslag om sanktioner som de tidigare talarna har berört skulle kunna beslutas på nationell nivå – detta främst för att de olika nationella förutsättningarna ska kunna tas till vara på ett bättre sätt. Vi anser därför att ett motiverat yttrande ska lämnas till kommissionen, rådet och parlamentet.

Fru talman! Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 10 Nya krav på betaltjänstleverantörer att lämna uppgifter

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU2

Nya krav på betaltjänstleverantörer att lämna uppgifter (prop. 2022/23:121)
föredrogs.

Anf. 24 IDA EKEROTH CLAUSSON (S):

Fru talman! I dag behandlar vi skatteutskottets betänkande SkU2 *Nya krav på betaltjänstleverantörer att lämna uppgifter*.

Den ekonomiska krisen har kopplat sitt grepp om samhällsekonomin. Sverigedemokraternas regering med Ulf Kristersson i spetsen har misslyckats med att ta kontroll över den ekonomiska krisen, säkerhetshotet och otryggheten i vårt land.

Det går att ge vanliga löntagare lindring när kostnadskrisen härjar som värst och samtidigt ge sjukvården och skolan de pengar som behövs för att kunna behålla lärare, sjuksköterskor och undersköterskor. Grunden för statens möjlighet att gå in och ge välfärden lindring, om regeringen så skulle välja, är ett robust skattesystem.

Skattesystemets huvudsakliga uppgift är att säkerställa tillräckliga skatteintäkter för att finansiera välfärden. Det är till största delen skatter som bekostar sjukvård, barnomsorg, äldreomsorg, vägar, kollektivtrafik och så vidare.

För att bidra till ett legitimt och rättvist skattesystem är det viktigt att skattereglerna är generella, med breda skattebaser och skattesatser som är väl avvägda gentemot målen för den ekonomiska politiken. Utöver detta ska skattesystemet bidra till omfördelning, jämlikhet och jämställhet. Ska skattesystemets legitimitet säkras måste alla försök till skattefusk mot-

Prot. 2023/24:22
25 oktober

-----
*Subsidiaritetsprövning
av kommissionens
förslag till förordning
om fastställande av
unionens tullkodex
och inrättande av
Europeiska unionens
tullbyrå*

*Nya krav på betal-
tjänstleverantörer
att lämna uppgifter*

verkas. Att vissa flyr sitt ansvar att betala skatt leder till att övriga behöver bidra mer. Dessutom riskerar bara farhågan att vissa smiter undan från att betala skatt att minska legitimiteten och den generella betalningsviljan.

Fru talman! Skatteflykten söker ständigt nya vägar, och jämna steg krävs för att minska skatteundandragandet. När skatteflykten är internationell måste arbetet för att motverka den också bedrivas globalt. Förslaget i betänkandet är en följd av ett EU-direktiv med krav för betaltjänstleverantörer och en kompletterande förordning om åtgärder för att bekämpa mervärdesskattebedrägerier genom stärkt administrativt samarbete.

För att leva upp till direktivet och förordningen föreslås en ny uppgifts- och dokumentationsskyldighet för betaltjänstleverantörerna. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att det ska bli lättare att upptäcka och utreda gränsöverskridande mervärdesskattebedrägerier. Skyldigheten innebär att betaltjänstleverantörer ska redovisa uppgifter om vissa betalningstransaktioner till Skatteverket, som ska sända dessa vidare till Europeiska kommissionen, där de samlas i ett elektroniskt system som medlemsstaterna under vissa förutsättningar kan få tillgång till.

Förslaget i betänkandet är ett steg för att motverka momsbedrägerier, men mer behöver göras. År 2020 bedömde Skatteverket att det totala skattefelet för moms var 7 ½ miljard som undanhölls från staten, delvis på grund av rena bedrägerier. En särskild utredare har uppdraget att föreslå åtgärder för att förhindra bedrägerier och skatteundandragande inom mervärdesskatteområdet. Just nu är ett delbetänkande ute på remiss.

Utredningen föreslår att lämnande av oriktiga muntliga uppgifter vid beskattningen ska kunna bestraffas. Tidigare har endast oriktiga uppgifter som lämnats skriftligen kunnat utgöra grund för straffansvar. Utredningen föreslår även att korrekta uppgifter som lämnas i vissa fall ska anses vara oriktiga uppgifter i beskattningen. Det gäller när de uppgifter som lämnas utgör ett led i ett mervärdesskattebedrägeri.

Fru talman! Skattefusk och ekonomisk brottslighet är något mycket allvarligt. Vid sidan av att det tar resurser från det gemensamma vet vi att de kriminella gängerna kan finansiera sin verksamhet genom olika typer av skattefusk, välfärdsbrottslighet och annan ekonomisk brottslighet. Det är oacceptabelt, och varje sådant kryphål ska täppas till. De kriminella gängerna ska bekämpas med samhällets fulla styrka. Men skattefusk och ekonomisk brottslighet är systemhotande i flera avseenden. Fusk snedvrider dessutom konkurrensen och skapar ogynnsamma förutsättningar för seriösa företagare som gör rätt för sig. Därför ska skatteundandragande och skatteflykt kraftfullt motverkas.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.
(Applåder)

Anf. 25 CRISTER CARLSSON (M):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande.

Regeringen föreslår att sekretessen mellan samtliga myndigheter i Sverige tas bort för att komma åt välfärdsbrottsligheten. Effektiv delning av information är en förutsättning för det. En särskild utredare har fått i uppdrag att överväga och föreslå förbättrade möjligheter att utbyta information inom och mellan myndigheter och andra organ som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen.

Det finns även en internationell brottslighet, som inte känner några gränser. Skatteutskottets betänkande *Nya krav på betaltjänstleverantörer att lämna uppgifter* är en del i bekämpandet av den internationella välfärdsbrottsligheten, som är modernt utrustad, förfogar över stora resurser och opererar gränslöst. Det här innebär att en ny skyldighet införs för betaltjänstleverantörer, bland annat banker, kreditinstitut och postgiroinstitut, att redovisa uppgifter till Skatteverket om vissa betalningstransaktioner som genomförs. Skatteverket ska sända vidare uppgifterna till Europeiska kommissionen, som i sin tur samlar dem i ett centralt elektroniskt system kallat Cesop, Central Electronic System of Payment Information. Där kommer man att samla information om gränsöverskridande betalningar.

Förslaget innebär att en ny uppgifts- och dokumentationsskyldighet införs för betaltjänstleverantörer. De blir skyldiga att rapportera uppgifter om gränsöverskridande transaktioner när samma mottagare mottagit minst 26 betalningar under ett kvartal. Syftet är att motverka och upptäcka momsbedrägerier vid gränsöverskridande transaktioner. Grovt beräknat kommer det att leda till ungefär 500 miljoner kronor i ökade momsintäkter. Dokumentationsskyldigheten innebär att betaltjänstleverantörerna blir skyldiga att dokumentera uppgifter om samtliga gränsöverskridande transaktioner och spara dem i tre kalenderår.

Skatteverket får genom Cesop ett utökat uppdrag att kontrollera dokumentations- och uppgiftsskyldigheten. Skatteverket får också verktygen föreläggande och revision. Om reglerna inte följs får de möjlighet att ålägga leverantörerna två typer av straffavgifter: dokumentations- och rapporteringsavgift. Allt detta görs i syfte att bekämpa momsbedrägerier. Det kommer att införas i hela EU och träda i kraft den 1 januari 2024.

Den 1 december 2022 rapporterade SVT om en jätterazzia mot vad som beskrevs som EU:s största momsbedrägerier någonsin. De samlade förlusterna uppskattades till ungefär 2,2 miljarder euro, och verksamheten hade förgreningar även i Sverige. Vi får hoppas att detta förslag bidrar till att stoppa momsbedrägerierna, som hotar vår välfärd, och se till att de hederliga företagen får bättre konkurrenskraft.

Jag hoppas att jag har hållit mig till ämnet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 16.)

§ 11 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU3

Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland (prop. 2022/23:118) föredrogs.

Anf. 26 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! I en tid av skjutningar, krig och klimatoro inser jag att skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland kanske inte ligger ”top of mind” för de flesta vare sig här i kammaren eller i Sverige. I så måtto är den här debatten om ett uppdaterat skatteavtal ingen kioskvältare. Jag vet det. Samtidigt tycker jag att frågan inte är oväsentlig.

*Ändring i skatteavtalet
mellan Sverige och
Tyskland*

Det är glädjande att ett enigt utskott har ställt sig bakom regeringens förslag till protokoll om ändring i avtalet mellan Sverige och Tyskland för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet. Det här är ett arbete som började under den tidigare S-ledda regeringen och nu avslutas under den SD-ledda regeringen. I grunden handlar det om att uppdatera gällande regler. Enigheten innebär också att skatteutskottet har ställt sig bakom regeringens förslag om att anta en lag om ändring i lagen om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Tyskland.

Det som är nytt och viktigt i denna uppdatering är arbetet mot internationell skatteflykt. I detta skatteavtal införs regelverk om nya internationella minimistandarder på skatteavtalsområdet som tagits fram inom ramen för det så kallade BEPS-projektet. För den som inte är bekant med BEPS är det OECD:s arbete mot bland annat skatteflykt och avancerad skatteplanering.

Därför framgår det allt tydligare i denna uppdatering att avtalet inte syftar till att skapa förutsättningar för icke-beskattning eller minskad skatt genom skatteundandragande eller skatteflykt. Det är inte en oviktig fråga. OECD bedömer att någonstans mellan 5 och 10 procent av de globala skatteintäkterna försvinner i avancerad skatteplanering.

I den årliga rapporten från Skatteverket konstaterade man 2021 att det totala skattefelet beräknas – det är så klart uppskattningar – till upp till 30, 40 eller 50 miljarder svenska kronor. Det är gigantiska summor. Det motsvarar till exempel hela Polismyndigheten, bara för att säga någonting om hur stort skatteundandragandet är.

Vi socialdemokrater prioriterar kampen mot skatteflykt. Tyvärr uppfattar vi att regeringen inte alltid gör det. Bland annat har man just tagit bort kravet att Skatteverket årligen ska rapportera om hur stort skattefelet faktiskt är.

I ljuset av detta tror jag att alla förstår att dessa skatteavtal tecknas för att förhindra att medborgare ska behöva betala skatt i två länder. Men de tecknas också för att förhindra just skatteflykt. Det perspektivet blir väldigt viktigt nu när vi talar om skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland.

Vi socialdemokrater menar att vi kan se ett mönster. Vi kan se att regeringen och regeringsunderlaget säger att det är viktigt att prioritera kampen mot skatteflykt, men i praktiken har man till exempel lagt ned utredningen om den så kallade exitskatten. Det gjorde man i all tysthet i januari i år. Man har, som jag precis nämnde, tagit bort kravet på Skatteverket att rapportera skattefelet varje år. Slutligen minskar resurserna till Skatteverket, eller de ökar i varje fall inte i rimlig utsträckning för att kunna bekämpa skatteflykten.

Vad har då detta att göra med avtalet mellan Sverige och Tyskland, kanske någon säger. Jo, i flera debatter här i Sveriges riksdag har finansministern gett uttryck för att regeringen och regeringsunderlaget vill täppa till den lucka som finns i svensk skattelagstiftning, som ofta kallas för exitskatt. Det vill man göra just med skatteavtal.

Då inställer sig såklart en fråga. Nu håller vi på att uppdatera skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland. Snart kommer en uppdatering av skatteavtalet mellan Sverige och Frankrike. Men frågan är: När kommer de andra skatteavtalen, de som är centrala för att kunna täppa till skatteluckorna? Det handlar om ett skatteavtal med Malta eller ett uppdaterat avtal med Cypern. Därom har vi inte hört någonting.

Herr talman! Därför vill jag å Socialdemokraternas vägnar yrka bifall till utskottets förslag i skatteutskottets betänkande 3, eftersom vi ställer oss bakom skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland.

Jag vill också skicka med en fråga till kommande debattörer. Hur tänker regeringen och regeringsunderlaget på riktigt bekämpa skatteflykten? Det är den skatteflykt som finns och som enligt finansministern kan bekämpas i kommande skatteavtal, som vi hittills inte har sett någonting av. (Applåder)

Anf. 27 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande SkU3.

Ändringar i Sveriges bilaterala skatteavtal är något som löpande passerar genom riksdagen. Men det är sällan det blir någon debatt i dessa ärenden. Avtalen behöver uppdateras successivt, och formellt måste varje uppdatering passera skatteutskottet.

Senast det blev debatt i kammaren gällande skatteavtal var i juni 2021 när Sverige sa upp sina skatteavtal med Portugal och Grekland. Men inte heller då fanns det någon skillnad i sakfrågan mellan de olika partierna i riksdagen.

I betänkande SkU3 konstateras att vårt skatteavtal med Tyskland inte längre ska omfatta arvs- och gåvoskatt, vilket kan tyckas lämpligt eftersom Sverige avskaffade arvs- och gåvoskatt för 19 år sedan. Något som vi skrottade lite åt i utskottet var när vi år 2019 avskaffade ett dubbelbeskattningsavtal med Sovjetunionen, en stat som då inte existerat på 28 år. Det indikerade lite grann att uppdateringen av Sveriges bilaterala skatteavtal kunde betraktas som en aning eftersatt.

Det är också någonting som Riksrevisionen har konstaterat i en rapport från 2010. Sverigedemokraterna har vid flera tillfällen påtalat det här i riksdagen. Riksrevisionen uppmärksammade den snabbt vikande trenden i arbetet med att hålla de svenska skatteavtalen uppdaterade i förhållande till våra viktigaste konkurrentländer. Riksrevisionen menade att Sverige sackat efter i detta viktiga arbete, vilket på sikt skulle kunna riskera att svenska företag tappar i konkurrenskraft när det gäller internationell verksamhet samt påverka investeringar och lokalisering av viktiga verksamheter både i Sverige och i utlandet på grund av sämre skattemässiga förutsättningar.

Svenskt Näringsliv, som också gjorde en analys av den svenska stocken av bilaterala skatteavtal både 2010 och i en uppföljning 2014, konstaterade samma trend. Det betraktades som väldigt allvarligt eftersom man sett att trenden då hade pågått ända sedan 1998. På den tiden hade Sverige en ledande roll i världen i arbetet med att hålla skatteavtalen på en hög och för vår industri bra nivå. Sedan dess har utvecklingen backat. Det har många gånger påpekats att det måste rättas till.

Svenskt Näringsliv menade i en bedömning att den direkta förlusten för Sverige som nation i form av minskade skattebetalningar kunde uppgå till flera miljarder kronor per år på grund av de relativt sämre villkor som Sverige då fick gentemot våra viktigaste konkurrentländer. Det berodde helt enkelt på att vi inte höll ett tillräckligt högt tempo i arbetet med att uppgradera gamla avtal och teckna nya skatteavtal med länder som svensk industri har eller planerar verksamhet i. De nedmonterade insatser-

Prot. 2023/24:22
25 oktober

-----

*Ändring i skatteavtalet
mellan Sverige och
Tyskland*

na för att uppdatera och utveckla vårt nät av skatteavtal konstaterades därmed vara något ganska påtagligt.

Att vi nu uppdaterar vårt skatteavtal med Tyskland är positivt eftersom Tyskland förra året var vårt näst största exportland och vårt största importland. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner ett protokoll om ändring i avtalen mellan Sverige och Tyskland för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet och på arv och gåva, som jag nämnde tidigare, och för att lämna ömsesidig handräckning vid beskattning.

Det förtydligas att avsikten är att undvika dubbelbeskattning när det gäller skatter på inkomster och på förmögenheter utan att samtidigt skapa förutsättningar för icke-beskattning eller minskad skatt genom skatteflykt eller skatteundandragande. Det framgår också att parterna önskar att ytterligare utveckla sina ekonomiska förbindelser och utvidga sitt samarbete i skattefrågor. Allt detta överensstämmer i alla väsentliga delar med OECD:s modellavtal.

Propositionen berör också inkomst av rörelse och offentlig tjänst. Samtliga bestämmelser beträffande beskattning av kvarlåtenskap, arv och gåvor upphävs, eftersom detta avskaffades i Sverige år 2005, och det införs bestämmelser om utbyte av upplysningar och bistånd vid indrivning av skatter med mera.

Herr talman! Som jag sa inledningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 28 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Lång, för ett bra inlägg och en god exposé över vikten av skatteavtalen!

Ledamoten Lång konstaterar att det inte brukar vara debatter om skatteavtal. Samtidigt är det nya tider, ny regering, nytt parlamentariskt underlag och ny parlamentarisk sammansättning. Det känns som att det är en god tid för att förändra saker.

Ledamoten Lång var tydlig med varför det är viktigt med uppdateringar av de bilaterala skatteavtalen. Där är vi helt eniga. Däremot hörde jag inte ett ord till svar på den fråga jag ställde till ledamoten Lång angående exitskatten.

Det är klart att man kan argumentera för att detta är ett skatteavtal som enbart rör Sveriges och Tysklands relationer. Samtidigt befinner vi oss i ett parlamentariskt läge där vi har en SD-ledd regering där vi kan ställa frågor till ministrarna i regeringen. Men det är svårt att få en bild av vad det kanske viktigaste partiet, SD, tycker i vissa frågor.

Det har varit väldigt otydligt hur SD ser på exitskatten. Faktum är att man i dagens Sverige kan komma undan kapitalbeskattning för överskott i mindre företag när man flyttar, och finansministern har gett uttryck för att det är just med den här typen av skatteavtal som man ska komma åt den luckan i svensk lagstiftning. Det vore därför klädsamt om vi kunde få höra hur Sverigedemokraterna ser på det faktum att det i Sverige finns en skatte-lucka som gör att vissa människor inte behöver betala skatt som alla andra.

Det här tror jag och vi socialdemokrater riskerar att erodera det som är grunden för sammanhållningen i samhället – det som vi behöver så förbäskat väl just nu, i detta läge.

(Applåder)

Anf. 29 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Under den tid som Sverigedemokraterna har suttit i riksdagen har vi lagt fram en lång rad förslag när det gäller att se till att folk inte kan komma undan att betala skatt och när det gäller att täppa igen alla hål för skatteflykt och skatteundragande. Det är ett arbete som också pågår i regeringen och som konstateras i skatteavtalet.

Uppdateringen av skatteavtal har kommit igång en del efter att ha varit eftersatt under många år. Avtalen kommer naturligtvis att fortsätta uppdateras; det pågår arbete inom såväl OECD som i regeringen när det gäller uppdateringen av skatteavtalen.

När det gäller Socialdemokraternas höga svansföring i just den här debatten om skatteflykt och annat står det ingenting om det i Socialdemokraternas egen budget. Ni kanske skulle kunna lägga fram några egna förslag om ni anser att de förslag som läggs fram inte är tillräckliga.

Anf. 30 MATHIAS TEGNÉR (S) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten Lång, för svaret! Om vi nu ska prata om Socialdemokraternas syn på skatteflykt kan jag säga att vi under många år har arbetat hårt mot detta. När vi satt i regeringen fanns en konkret plan för hur man skulle bekämpa skatteflykten. När vi satt i regeringen hade Skatteverket ett krav på sig att årligen rapportera skattefelet. Det har den SD-ledda regeringen just tagit bort i det senaste regleringsbrevet.

Den S-ledda regeringen utredde en ny exitskatt eftersom det fanns en lucka i svensk lagstiftning. Som en tjuv om natten valde nuvarande regering i januari i år att i all tysthet lägga ned denna utredning.

Vi bekämpar skatteflykt. Skatteflykten är ett hot mot sammanhållningen i Sverige. Skatteavtalen är *en* väg att komma dit. Men om Sverigedemokraterna på riktigt vill bekämpa problemen med att Sverige saknar en exitskatt behöver ni komma över till den sida som tycker att det är viktigt att bekämpa skatteflykten. Och då behövs en ny exitskatteutredning, för det är helt omöjligt att få till skatteavtal med Cypern och Malta som täpper till denna lucka.

Jag hoppas att jag har fel. Det kommer de närmaste åren att utvisa. Men det finns mycket som tyder på att regeringens plan inte kommer att fungera.

(Applåder)

Anf. 31 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna har precis som Socialdemokraterna välfärdsambitioner. Vi har ambitioner att se till att skatter som ska betalas kommer in. Vi har alltid drivit det väldigt hårt.

Det var under en tidigare socialdemokratisk regering på 90-talet som uppdateringen av skatteavtalen tyvärr blev eftersatt. Men det är mycket glädjande att hela utskottet är överens om att detta är ett arbete som är

*Ändring i skatteavtalet
mellan Sverige och
Tyskland*

prioriterat. Självklart ska skatteflykt och skattefusk bekämpas med all kraft.

(Applåder)

Anf. 32 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Det främsta syftet med skatteavtal mellan två länder är att främja utbytet av varor och tjänster, arbetskraftens rörlighet och kapitalrörelserna genom att undanröja eller lindra effekterna av internationell beskattning.

Sverige är ett exportberoende land; nästan hälften av Sveriges bnp kommer från export av varor och tjänster. Därför är det viktigt att Sverige värnar sitt skatteavtalsnät och ser till att redan befintliga skatteavtal omförhandlas samt att nya skatteavtal undertecknas. Skatteavtalen måste uppmuntra investeringar och skapa så goda konkurrensförhållanden för svensk industri som möjligt. Skatteavtalen är viktiga för att de skapar förutsägbarhet, inte minst för företagens investeringar.

Ett annat viktigt syfte med skatteavtalen är att förhindra internationell skatteflykt. Detta sker genom att avtalen öppnar möjligheter för informationsutbyte mellan behöriga myndigheter i de avtalsslutande staterna. Önskad skatteplanering genom otillbörlig användning av skatteavtalen kan förhindras genom särskilda regler mot skatteflykt i skatteavtalen.

I dag debatterar vi skatteutskottets betänkande *Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland*. Jag tänkte först säga att ”debatterar” kanske inte är det rätta ordet, men eftersom det blev en lite upphettad debatt vid tidigare anföranden kan man inte längre säga så. Trots att det blev ett replikskifte här nyss har alla partier ställt sig bakom regeringens förslag till protokoll om ändring i avtalet mellan Sverige och Tyskland för att undvika dubbelbeskattning.

En historisk tillbakablick visar att skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland undertecknades för 31 år sedan, i juli 1992. Det införlivades i svensk rätt genom lagen 1992:1193 om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Tyskland.

Det har hänt en del under de 31 år som förflutit sedan avtalet undertecknades, och därför behövs en uppdatering. Bland annat avskaffades arvs- och gåvoskatten av en enig riksdag 2004. Avskaffandet av arvs- och gåvoskatten var en lyckosam åtgärd som stärkte företagandet och fick entreprenörer och investeringskapital att stanna i Sverige. Arvs- och gåvoskatten var en ytterst skadlig skatt som försvårade generationsskiften i familjeföretag, vilket gjorde att Sverige förlorade både företag och arbetstillfällen och därmed skatteintäkter.

Jag vill understryka att förslaget om avskaffande av arvs- och gåvoskatten lades fram av en socialdemokratisk regering, ledd av Göran Persson. Han var pragmatiker, Göran Persson. Man blir nostalgisk när man tänker på honom och lyssnar på vad som försiggår i kammaren i dag.

Herr talman! En av ändringarna i skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland innebär att avtalet inte längre omfattar arvs- och gåvoskatt.

Sedan skatteavtalet undertecknades 1992 har nya minimistandarder på skatteavtalsområdet införts som följd av det så kallade BEPS-projektet, som leddes av OECD och G20-länderna, ett projekt vars syfte var att motverka urholkning av skattebasen och flyttande av vinster. Därför stryks avtalets ingress och ersätts av en ny, där det förtydligas att avtalet inte

syftar till att skapa förutsättningar för icke-beskattnings eller minskad skatt genom skatteundragande eller skatteflykt. Vidare uttrycker avtalsparterna i ingressen att de önskar att utveckla sina ekonomiska förbindelser och utveckla samarbetet i skattefrågor.

I protokollet om ändring uppdateras också en rad av skatteavtalets övriga bestämmelser som berör bland annat utbyte av upplysningar, bistånd med indrivning av skatt, inkomst av rörelse, offentlig tjänst, förbud mot diskriminering baserad på medborgarskap, tillämpning av avtalet i vissa fall samt övergångsbestämmelser, detta för att ge svenska företag möjlighet att konkurrera på den tyska marknaden och vice versa samt underlätta för den internationalisering som gagnar alla ekonomier.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 12 Riksrevisionens rapport om statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön

Civilutskottets betänkande 2023/24:CU2

Riksrevisionens rapport om statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön (skr. 2022/23:111)
föredrogs.

Anf. 33 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Vi debatterar i dag Riksrevisionens rapport gällande statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön.

Riksrevisionen har kommit med en rad påpekanden om hur man kan fortsätta att förbättra förutsättningarna att arbeta med denna fråga. Trots många år av arbete kring hanteringen från statens sida ser vi att det finns många åtgärder där Riksrevisionen pekar på att man skulle ha kunnat jobba bättre.

Vi kan konstatera att det behövs en tydlig styrning och en bra samordning på området. Det behövs ansvarstagande från en rad olika parter, och vi behöver också dra lärdom av det som hänt runt omkring i Sverige och hur man hanterat dessa frågor på både statlig och kommunal nivå och nivåer däremellan.

Något som också står i fokus är att skapa förutsättningar för en god kompetens på området för att kunna jobba med de insatser som behövs för att få effektivitet och långsiktighet i arbetet. Det behövs en god planering ute i hela landet för att hantera de problem som vi ibland ser till följd av olika väderomslag.

Jag kommer själv från Gävle kommun, där vi till exempel 2021 fick ett kraftigt skyfall som skapade mycket olycka för både kommunen och dess medborgare och som också fick sådana effekter att det påverkade både privatekonomi och kommunen i sin helhet. I samband med detta ställde jag 2021 en fråga till den dåvarande regeringen om hur man skulle kunna jobba bättre gentemot hushållen och hur hushållen kan skydda sig mot

Prot. 2023/24:22
25 oktober

-----
*Ändring i skatteavtalet
mellan Sverige och
Tyskland*

*Riksrevisionens
rapport om statens
insatser för klimat-
anpassning av den
byggda miljön*

exempelvis skyfall för att motverka de effekter vi ser när sådana drar över landet.

Vi kan konstatera att Riksrevisionen kommer med en rad åtgärder som regeringen kan arbeta vidare med. Vi ställer oss också bakom många av de förslag som läggs fram. De ligger helt i linje med den politik som Sverigedemokraterna har drivit på området. Att införa ett uppföljningssystem för att kunna bedöma de insatser som staten och kommunen arbetar med är självklarheter i sammanhanget för att vi ska kunna dra lärdomar och förbättra oss på området. Att ta fram riktlinjer för vilka krav länsstyrelsen kan ställa på kommunerna i planprocessen är också en viktig punkt.

Där kan man återigen koppla till det som hände i Gävle: Det behövs en planering som innebär att man förutser vad som kan hända och inte agerar efter att det har hänt. Så planerar man i många kommuner, och då blir det en naturlig följd om det kommer sådana skyfall som vi såg i Gävle.

Med de inspelen från Riksrevisionen, tillsammans med den omställning som Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen gör på området och nya infallsvinklar i arbetet med strategin för klimatanpassning, ser jag goda förutsättningar för att vi faktiskt ska kunna göra en väsentlig skillnad i förhållande till det tidigare arbete som lagts ned på området.

Med de orden, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

(Applåder)

Anf. 34 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen i betänkandet.

Vi välkomnar Riksrevisionens granskning och anser att både regeringens skrivelse och Riksrevisionens granskningsrapport är värdefulla underlag för det fortsatta arbetet med klimatanpassning av den byggda miljön. Vi instämmer även i bedömningen att statens finansiering av klimatanpassningen har varit långsiktig. Medel har fördelats på en relativt jämn nivå och även ökat.

Här gör vi dock ett annat ställningstagande än utskottet. Som vi skriver i vår reservation uppfattar vi inte att regeringen tar Riksrevisionens kritik på allvar då den efterlyser en mer långsiktig finansiering av klimatanpassningar i den byggda miljön.

I budgeten finns flera exempel som visar på denna brist på långsiktighet. I utgiftsområde 20 Klimatanpassning minskas det stödet, och stöd för kompetenslyft för klimatomställningen tas bort. I utgiftsområde 18 avvecklas stödet för hållbart samhällsbyggande både inom anslaget för bostadspolitisk utveckling och inom anslaget till Boverket.

Vi ser inte den tydlighet och långsiktighet som efterfrågas av Riksrevisionen i det så viktiga arbetet med klimatanpassningar. Innan jag läste förslaget till budget för kommande år hoppades jag att regeringen skulle lägga mer kraft på detta arbete, men skrivningarna på området är begränsade och känns väldigt pliktskyldiga. Engagemanget lyser med sin frånvaro.

Precis som föregående talare sa har det skett en hel del naturolyckor i vårt land, inte minst i Gävle. Många i vårt land är på allvar oroliga för klimatförändringarna och vilka konsekvenser dessa kommer att få, inte

bara för dem själva utan även för samhället i stort och för kommande generationer.

Därför, herr talman, yrkar jag återigen bifall till reservationen i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 35 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Det var inte ödmjukheten själv som stod i talarstolen nyss. Man undrar om Socialdemokraterna har läst Riksrevisionens rapport. Sällan, herr talman, har jag sett en så kritisk riksrevisionsrapport över åtta förlorade år med Socialdemokraterna. På punkt efter punkt visar Riksrevisionen på brister efter åtta års arbete. Det är lite förvånande, inte minst eftersom Miljöpartiet delvis har ingått i regeringen.

Jag vet inte hur aktiv Leif Nysmed är på Twitter eller X, men jag ska läsa upp tweeten som ministern för civilt försvar, Carl-Oskar Bohlin, skrev den 5 oktober. ”Både S och V har i sina respektive budgetmotioner samma anslag som regeringen när det kommer till medel som kommuner kan söka för att vidta klimatanpassningsåtgärder. Lite förvånande när det lät som att himlen höll på att trilla ned just över denna fråga för ett par veckor sedan. De lägger marginellt mer på myndigheternas arbete, men för fysiska ingrepp i verkligheten är alltså deras föreslagna anslag detsamma.”

Carl-Oskar Bohlin ställer sedan en relevant fråga: ”Törs man be om en mer intellektuellt hederlig debatt framöver?”

Anf. 36 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Lars Beckman! Den är naturligtvis också relevant. Men det handlar inte bara om pengarna. Vi ligger på samma budget där. Men frågan till regeringen är vad man tycker och vad man vill framåt. Det handlar också om vad man syftar till. I er budget står det några pliktskyldiga rader om detta; jag tror att det är ett stycke i utgiftsområde 6 där man lyfter fram det här. Men andra områden lyfter man fram väldigt noggrant.

Vi kan också vara kritiska och säga att det behöver läggas mer pengar på det. Men vi lyfter ändå fram bekymret.

När det gäller själva rapporten som vi debatterar i dag har till och med er regering, som har besvarat rapporten, svarat tydligt att det har vidtagits en hel del åtgärder. Och i utskottet är vi eniga om att mer pengar har skjutits till och fördelats jämnt, att ambitionen har ökat och att man har vidtagit en hel del åtgärder. I betänkandet står det: ”Utskottet noterar därutöver att regeringen under 2022 vidtog åtgärder för att förtydliga styrningen av statsbidraget för naturolyckor” och så vidare. När det gäller att kritiken skulle vara så omfattande har vi alltså ett gemensamt svar.

Frågan är vad vi vill framåt och hur vi ska se på saken, inte bara när det gäller kronor och ören utan också när det gäller viljan.

Anf. 37 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Det är väl bra att vi kan vara lite intellektuellt hederliga framöver. Jag uppfattar det ändå som ett positivt svar på det.

Prot. 2023/24:22
25 oktober

-----
*Riksrevisionens
rapport om statens
insatser för klimat-
anpassning av den
byggda miljön*

Låt mig bara peka på att regeringen har en minister för civilt försvar. Den här regeringen har en minister för civilt försvar eftersom vi tar de här frågorna på oerhört stort allvar.

I mitt anförande senare kommer jag att berätta om konsekvenserna av att inte följa detta och av att regeringen inte har styrt sina myndigheter tillräckligt väl, vilket Riksrevisionens rapport pekar på. Raset på E6:an kostar just nu samhället 30 miljoner kronor i veckan bara i Stenungsund. I Gävle riskerar skattebetalarna att få betala 1,2 miljarder i skadestånd till försäkringsbolagen på grund av att det här arbetet inte har skötts tillräckligt väl. Det är alltså inga små frågor.

Det är välkommet att Riksrevisionen är så tydlig i sin kritik av åtta förlorade år. Det är sällan Riksrevisionen är så tydlig i sina rapporter. Det man pekar på är att regeringen inte har styrt sina myndigheter tillräckligt väl.

Varför har den tidigare socialdemokratiska regeringen ansvaret? Jo, därför att våra myndigheter har en tendens att jobba i stuprör, var myndighet för sig. Därför krävs det nu en fast hand och en fast vägledning från regeringen.

Herr talman! Glädjande nog tar den nya regeringen det här på stort allvar. Glädjande nog har vi nu en minister för civilt försvar som visar vägen framåt. Det är direkt nödvändigt med tanke på de klimatförändringar som sker.

Anf. 38 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Jag delar inte ledamotens bild av åtta förlorade år. Styrning och skärpning av de här delarna har skett. Alla partier i utskottet skriver faktiskt gemensamt i utskottsbetänkandet om hur det har sett ut. Jag läste precis upp en av meningarna i utskottets betänkande. Även regeringen lyfter fram de förbättringar som har skett. Det skrivs också att det är ett arbete som hela tiden är under utveckling.

Jag vill lyfta fram att det krävs lite mer vilja än bara några enstaka, lite pliktskyldiga rader i budgeten när det gäller de här frågorna. Det krävs också en vilja. Jag hoppas verkligen att vi kan mötas i det arbetet. Jag tror att det betyder mycket för hela vårt avlånga land.

Vad gäller Stenungsund vet jag inte vad myndigheterna skulle ha gjort. Det visade sig att ett företag hade brutit lite mot reglerna och lastat lite för mycket massor på platsen. Det blir helt enkelt knepigt. Vi får titta på vem som orsakat just det jordskredet.

Jag ser som sagt fram emot mer samarbete framöver. Men då vill jag att man visar lite mer vilja och jäklar anamma – ursäkta mitt uttryck! Men jag menar det verkligen.

(Applåder)

Anf. 39 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! I dag debatterar vi *Riksrevisionens rapport om statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön*. Det kan, i alla fall för den som inte är insatt i ämnet, låta som en ganska tråkig rapport från Riksrevisionen. Men det har väldigt stor betydelse för svenska folket och för företagsamheten i Sverige.

I replikskiftena tidigare och i andra debatter har vi pratat om konsekvenserna när våra statliga myndigheter och kommuner inte är tillräckligt på tårna i de här frågorna.

Ett exempel är min hemkommun, socialdemokratiskt styrda Gävle. Där tog man bort förebyggande underhåll av va-nätet för att spara pengar. Man hade en spolbil som regelbundet rengjorde va-näten och såg till att det inte skulle bli stopp i avloppen. För att spara någon ynka miljon tog man bort det förebyggande arbetet och rensade inte vägtrummor. Länsstyrelsen påpekade i flera rapporter under flera år för Gävle kommun att det kan få väldigt negativa konsekvenser om man inte ser till att hålla vägtrummor rensade.

Vad hände, herr talman? När det stora skyfallet kom blev det bokstavligen dammar i de områden där kommunen inte hade jobbat tillräckligt väl med det förebyggande underhållet. Det riskerar nu att kosta Gävleborna 1,2 miljarder i regress, enligt försäkringsbolagen.

Riksrevisionen pekar i sin rapport, som Roger Hedlund föredrog så föredömligt att jag inte behöver upprepa det, på de brister som har funnits i dels regeringens vägledning av de statliga myndigheterna, dels samarbetet mellan statens olika aktörer och kommunerna. I till exempel Gävlefallet hade länsstyrelsen flaggat för socialdemokratiskt styrda Gävle att det fanns brister och allvarliga risker. Men länsstyrelsen har inte verktyg för att tvinga Gävle kommun att göra saker. De kan bara påtala det. Här finns det alltså saker att göra.

Raset på E6:an, som kostar samhället 30 miljoner kronor i veckan, är också ett exempel på att det kan ha skett misstag. Det vet vi inte, men om man läser på kan man se att hela Västsverige är byggt på lera. Leran är en tiotusen år gammal rest från istiden som gör att lerskred förr eller senare inträffar, främst i södra Sverige. En av Sveriges främsta experter säger att Sverige är dömt att ha en viss frekvens av skred. Enligt Johan Kleman hade skredet i Stenungsund förmodligen inträffat förr eller senare, men det hade lika gärna kunnat dröja 200 år till. Stora regnmängder ökar risken.

Man pekar också på hur viktigt det är att statliga myndigheter, som SGI och andra, ser till att vägleda kommunerna i hur och var man ska bygga. Det är det som Riksrevisionens rapport pekar på. Här skulle till exempel Boverket ha varit bättre och snabbare när det gäller att ta fram vägledning. Nu har ett antal kommuner och länsstyrelser försökt uppfinna hjulet själva. Det får naturligtvis negativa konsekvenser.

Vägen framåt är att den nya regeringen tar frågan på stort allvar. Den som går in på Riksrevisionens sida och läser ser att det står ”regeringen”. Det är alltså den socialdemokratiska regeringen som kritiken avser. Den moderatledda regeringen och Tidöpartierna tar de här frågorna på stort allvar och kommer att vägleda myndigheterna bättre, så att vi kan bo, leva och verka i hela Sverige.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 40 KATARINA LUHR (MP) replik:

Herr talman! Jag och Lars Beckman tillsammans med civilutskottet besökte länsstyrelsen i Gävleborgs län senast i våras och lyssnade på hur de arbetar med att minska riskerna för nya översvämningar efter de katastrofala översvämningarna i Gävle med omnejd 2021. Jag uppfattade då att vi var överens om vikten av det arbete länsstyrelsen utför för att minska

riskerna för människor, infrastruktur och egendom. När man lyssnar på Lars Beckman i dag känns det som att han understryker vikten av det arbetet. Därför undrar jag om Lars Beckman kan motivera regeringens avvecklande av anslag 1:10 i utgiftsområde 20 i budgeten för 2024.

Pengar till länsstyrelsen avvecklas, och där kan man nu behöva avskeda alla klimatanpassningssamordnare. De har i dag som uppgift att upphandla skyfallskarteringar för tätorter, och speciellt i små kommuner har de en extremt viktig roll att samla ihop och samordna arbetet som måste göras. Jag undrar varför det här stödet nu avvecklas. Tycker Lars Beckman och regeringen att länsstyrelserna är klara med sitt arbete?

Anf. 41 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Tack, Katarina Luhr, för frågan! Det är en modig fråga, eftersom Miljöpartiet är med och styr i Gävle. Miljöpartiet i Gävle tillsammans med Socialdemokraterna är alltså orsaken till översvämningarna i Gävle. Miljöpartiet i Gävle tog bort det förebyggande underhållet av vånätet ur sin budget. Det är Miljöpartiet som i sin budget inte har prioriterat att rensa gatubrunnarna. Det är Miljöpartiet i Gävle som har valt att bygga ett kulturhus vars kostnad av många uppskattas till 1 miljard av kommunens skattepengar. Kostnaden är 1 miljard, bara i Gävle kommuns budget.

Miljöpartiet har aktivt prioriterat bygget av ett kulturhus i stället för att jobba med klimatanpassningar. Det spelar ingen roll hur mycket pengar regeringen ger till länsstyrelsen i Gävleborg så länge det finns lokala politiker som prioriterar så tokigt som Miljöpartiet i Gävle gjort. Det är någonting som riskerar att kosta skattebetalarna 1 200 miljoner. Det kan kosta Gävleborna 1,2 miljarder att Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna valde att bygga ett kulturhus som heter Agnes i stället för att jobba med klimatanpassningar.

Precis som jag sa i mitt anförande, och precis som länsstyrelsens tjänsteman sa på det möte vi var på, har länsstyrelsen varnat Gävle kommun för de risker som fanns i kommunen. Men Gävle valde att inte lyssna. Man kan alltså anställa 8 000 strateger på länsstyrelsen i Gävle som talar om för Gävle kommun vad man borde göra, men så länge Gävle kommun inte lyssnar spelar ju det ingen roll.

Jag har förstått att Miljöpartiet vill bilda regering med Socialdemokraterna. Såvitt jag förstår har Moderaterna – Tidöpartierna – och Socialdemokraterna samma budgetanslag. Vad säger Katarina Luhr till Gävleborna som drabbades av översvämningar på grund av Miljöpartiets styre?

Anf. 42 KATARINA LUHR (MP) replik:

Herr talman! Jag har bra koll på Miljöpartiet i Gävle och vet också hur mycket de har jobbat med klimatanpassning. Jag känner mig alltså inte orolig för det.

Min fråga handlade om att länsstyrelserna inte längre ska ha pengar för att kunna driva detta arbete. När vi hälsade på länsstyrelsen och diskuterade med dem såg vi tydligt att de har väl utarbetade planer och strategier och att de sitter på väldigt mycket kunskap. Det gäller inte bara Gävle utan hela landet.

Därför ställer jag återigen frågan varför länsstyrelserna inte ska fortsätta jobba med detta jätteviktiga arbete där de har en viktig roll att spela i klimatstrategin.

Anf. 43 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter kommer att arbeta med de här frågorna. Det kan alla som ser den här debatten vara fullkomligt lugna för. Regeringen prioriterar de här frågorna. Vi har en minister för civilt försvar i regeringen som arbetar aktivt med dessa frågor. Men jag tycker att Katarina Luhrs fråga är relevant.

Är det bra att staten har en vägledning till kommunerna? Ja, Riksrevisionens rapport pekar på att i stället för att varje kommun – 290 kommuner – uppfinnar sitt eget hjul ska de jobba enligt Boverkets vägledning. Där har naturligtvis Katarina Luhr ett väldigt stort personligt ansvar för att den tidigare regeringen inte vägledde myndigheterna och inte jagade dem med blåslampa.

Länsstyrelsen i Gävleborg gav vid minst tre tillfällen rekommendationer till Gävle kommun, men Miljöpartiet i Gävle struntade i rekommendationerna. Vi kan alltså anställa 500 personer till på länsstyrelsen i Gävleborg som ger rekommendationer till miljöpartistyrda Gävle, men man följer dem inte. Det är ju det som är problemet. Hade man följt de rekommendationer som experterna på länsstyrelsen i Gävle gav hade kanske inte skadorna blivit så stora.

Problemen berodde på att lokalpolitiker i Gävle, miljöpartister och socialdemokrater, bland annat prioriterade att bygga ett kulturhus – Agnes – till en kostnad av 1 000 miljoner, 1 miljard, i stället för att prioritera kommunal kärnverksamhet: se till att va-nätet funkar, att det inte bildas dammar och att pumparna i viadukten funkar. En pump hade varit trasig i 30 år, tyckte jag att man sa på länsstyrelsen när vi var där. Sakkunskapen fanns alltså, men man brydde sig inte. Det är det som är Miljöpartiets problem.

Anf. 44 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman! Sommaren 2023 blev den varmaste som någonsin uppmätts, enligt EU:s egen klimattjänst Copernicus. Studier indikerar att sommaren kan ha varit den varmaste på 120 000 år, men så länge har vi såklart inte haft mätserier. Det kanske var en avvikelse. Men man kan inte prata klimatanpassning utan att lyfta fram att det länge varit dags att ta tag i klimatförändringarna. För att minska risken att temperaturerna rusar måste prio ett alltid vara att minska koldioxidutsläppen snabbt. All koldioxid som släpps ut lagras och bidrar till ytterligare uppvärmning, oavsett var utsläppen sker. Varje utsläppt ton räknas, och varje decimal uppvärmning som kan förhindras spelar roll.

Arbetet med klimatanpassningsåtgärder behöver utföras av kommunerna, men kommunerna har väldigt olika förutsättningar. I Sverige såg vi ett år där torkan under våren förstörde skördarna för många jordbrukare. Översvämningar med ras och skred har förstört allt från skördar till vägar, infrastruktur och egendom till följd av vädret. Vi har läst om och sett översvämningar, skred och ras i Åre, Västerås, Hudiksvall och Stenungsund, men även i andra kommuner har man drabbats av oväntade översvämningar, slukhål och ras.

Det är tydligt att vi står inför ett förändrat läge och att det med ökande temperaturer inte kommer att bli bättre utan värre framåt. Och så överraskande är det väl inte heller. Vi har länge vetat om att klimatförändringarna kommer att påverka oss.

Med den första nationella klimatanpassningsstrategin som presenterades år 2018 gavs Sveriges klimatanpassningsarbete en första struktur. I år ska strategin uppdateras för första gången, och jag blev därför väldigt glad över att Riksrevisionen har undersökt hur Sveriges klimatanpassningsarbete fungerar och hur arbetet kan förbättras. Det ger oss en bra möjlighet att skruva upp ett arbete där mycket mer behöver göras.

Riksrevisionen ger oss flera rekommendationer. Det finns många som jag tycker är viktiga att ta hänsyn till – allt från tydligare vägledningar från Boverket till bättre uppföljningssystem för att se till att klimatrelaterade risker faktiskt också minskar av de åtgärder man vidtar. De flesta rekommendationerna ges till regeringen, som har det yttersta ansvaret för att stärka och samordna klimatanpassningsarbetet, inte minst när delansvar ligger på ett stort antal myndigheter.

I kapitlet som handlar om regeringens styrning understryks vikten av ökad tydlighet och att bättre uppföljning behövs. Jag hoppas att dessa bitar kommer att ha fått en översyn i den nya, uppdaterade klimatstrategin. Man lyfter också fram att regeringens styrning av kommunernas arbete är svagt, och här tror jag inte att det räcker att regeringen lägger allt ansvar på kommunerna, utan här krävs ett starkt samarbete mellan stat och kommun.

Arbetet med klimatanpassningsåtgärder behöver utföras av kommunerna, som jag precis sa, men kommunerna har väldigt olika förutsättningar att göra det som behövs. Kommuner har till exempel olika geologiska förutsättningar. Kommuner kan ha kust, vara lågt eller högt belägna och vara tätbebyggda kommuner eller glesbygdskommuner, vilket gör att klimatanpassningsåtgärderna kan variera mycket. Kommunerna kan samtidigt ha helt olika tillgång till kompetens för att utreda klimatanpassningsåtgärder och helt olika ekonomiska förutsättningar att genomföra åtgärder.

Vår reservation i dag handlar främst om de ekonomiska förutsättningarna för ett bra klimatanpassningsarbete. Riksrevisionen är tydlig med att långsiktigt arbete och långsiktig finansiering är en nyckel för att kommuner ska kunna och våga planera och utföra åtgärder. För en kommun kan det ta år att utreda och planera åtgärder och att upphandla en utförare. Om pengar saknas i slutänden eller försvinner under tiden kan det för många bli lågt prioriterat att ens starta arbetet. Många kommuner har även stort behov av expertkompetens för att få veta exakt vad det är man behöver göra.

Riksrevisionen lyfter i rapporten fram problematiken med kortsiktig finansiering som kan hindra det långsiktiga klimatanpassningsarbetet. Flera myndigheter lyfter fram problemen med att arbeta långsiktigt och strategiskt med de korta anslagen ibland får och att det kan bli omöjligt att rekrytera experter om det inte finns pengar för lön under mer än ett år.

Den reservation jag tänker ställa mig bakom strax handlar om detta och om att regeringen i sitt svar till Riksrevisionen inte anser att de nationella stöden är ryckiga och kortsiktiga. Vilken ironi detta är, när regeringen i årets budget tar bort stödet för klimatanpassning till MSB och länsstyrelserna och flera länsstyrelser själva har lyft fram problematiken med ryckig finansiering och problemen med rekrytering vid kortsiktiga stöd.

I budgetförslaget för 2024 avvecklar regeringen medel till MSB för karteringar, konsekvensbedömningar och riskhanteringsplaner avseende klimatrelaterade översvämningar, ras, skred, värmeböljor och skogsbränder. Man avvecklar också medel för länsstyrelsernas uppgift att samordna det lokala och regionala arbetet med anpassning till ett förändrat klimat. Dessa medel kunde även gå till kommuner för kunskapshöjande insatser inom områden där kommunen identifierat ett särskilt behov av klimatanpassning.

Det här är pengar som bland annat går till lön till de medarbetare på dessa myndigheter som har kompetensen och jobbar med de här frågorna i dag. Att medel avvecklas innebär att myndigheterna inte har pengar för att betala dessa tjänstepersoners löner. Vi står inför ett läge där vi riskerar att förlora otroligt viktig och central personal på både länsstyrelserna och MSB som hittills har jobbat systematiskt med klimatanpassning.

Vad konsekvenserna av det här blir vet vi inte. Vi har heller inte sett någon konsekvensanalys, bara att detta kom som en överraskning för många. Det är exakt det här vi ser som oförutsägbar och ryckig finansiering.

Arbetet med att klimatanpassa Sverige har bara börjat, och då behöver vi långsiktigt bygga upp en stark och tydlig struktur där alla aktörer har sina roller. Vi ska inte montera ned det här arbetet. Om vi plockar bort de experter som sitter med en stor del av kunskapen behöver de ersättas med samma expertis någon annanstans, och det tar tid att bygga expertis.

I sommar har vi sett exempel på det som forskare varnat för länge. Därför behöver vi agera och stärka ett långsiktigt och förutsägbart klimatanpassningsarbete i hela landet. Vi behöver jobba för att skydda våra invånare och vår miljö. Vi behöver skydda viktig infrastruktur som tågräls, vägar, dricksvatten, sjukhus, skolor och äldreboenden. Arbetet behöver ske i hela Sverige. Det behöver vara prioriterat, långsiktigt och tydligt.

Jag ser fram emot att se den nya, uppdaterade klimatanpassningsstrategin i december. Dessförinnan yrkar jag bifall till vår reservation i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 45 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Först vill jag säga att jag tycker att det är bra med granskningsrapporter. Riksrevisionen kommer ganska regelbundet med granskningsrapporter till oss i riksdagen, och vi tycker att det är ett bra sätt att fördjupa oss i olika frågor och se var regeringen tänker vidta åtgärder.

Vi är nog ganska överens om att väderomslag ställer till problem. Jag kommer från Hallands län. Där har vi särskilda problem när det gäller vattennivåer vissa tider på året, och åtgärderna som Riksrevisionen har kontrollerat har också avsett många kommuner i Halland.

Statens medel ska användas så effektivt som möjligt och gå till de åtgärder som de är avsedda för. Allt annat vore faktiskt förkastligt ur ett medborgarperspektiv. Det är våra gemensamma medel som används, och det finns ett ansvar för alla och envar att följa upp och utvärdera att vi använder dem på rätt sätt.

Vi kan dock konstatera att Riksrevisionen i sin rapport inte är så där värst imponerad av hur pengarna har använts. Det finns risk att de inte har gått till rätt åtgärder, alltså inte till det mest angelägna. Pengar har kanske gått till redan genomförda åtgärder. Dessutom har det inte gjorts en uppföljning av bidraget, så man vet faktiskt inte om det har gett avsedd effekt. Det är ganska svidande kritik som vi nog alla kan ta till oss, vill jag påstå.

Riksrevisionen lyfter fram att det finns brister i regeringens styrning. Det saknas en samlad nationell uppföljning. Regeringen har inte varit tydlig i styrningen av statsbidraget för naturolyckor, och det finns som sagt risk att medel har gått till saker som de inte är avsedda för.

Det vi ska ta ställning till här i dag är regeringens svar på denna rapport. Där konstaterar man att arbetet med klimatpassning är i ett utvecklingskede och att de åtgärder som vidtagits kommer att behöva utvärderas. Man säger att man ska utvärdera. Man säger också att man ska öka styrningen mot kommunerna i fråga om hur bidraget ska användas. Man kommer att redovisa förslag till en utvecklad användning av anslaget.

Jag vill påstå att hur man än läser Riksrevisionens rapport kan man konstatera att regeringen har fullt upp och har försökt hantera detta på bästa sätt.

Jag tror inte att något av de åtta partierna i riksdagen har någon annan uppfattning än att dessa pengar ska användas på bästa sätt. Jag tror också att vi har samsyn om vilken vägen framåt ska vara. Det jag hört från talarstolen tyder på ganska stor samsyn. Jag tror att man från talarstolen försöker skapa en splittring i politiken som faktiskt inte finns.

Jag tror att vi kan se framtiden an med tillförsikt och att dessa medel framgent kommer att användas på bästa sätt. Den regering som nu sitter kommer att göra det på bästa sätt, precis som nästa regering kommer att göra det. Det finns ingen regering som inte vill använda pengarna på bästa sätt.

Därför tycker jag att Riksrevisionens rapport är bra. Den genomlyser hur det faktiskt fungerar, och vi kan se vad regeringen gör för att förbättra användningen av pengarna.

Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 13 Ändrade bestämmelser om arbetstid för vattenverksamhet

Civilutskottets betänkande 2023/24:CU3
Ändrade bestämmelser om arbetstid för vattenverksamhet (prop.
2022/23:61)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 14 En gemensam laddningsstandard för viss radioutrustning

Prot. 2023/24:22
25 oktober

Trafikuskottets betänkande 2023/24:TU2

En gemensam laddningsstandard för viss radioutrustning (prop. 2022/23:138)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 15 Effektivare luftkvalitetsarbete

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24:MJU3

Effektivare luftkvalitetsarbete (prop. 2022/23:120)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.58 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU2 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Garantimodell)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V, MP)

Votering:

172 för utskottet

127 för res. 1

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2023/24:22
25 oktober

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 63 SD, 60 M, 21 C, 14 KD, 14 L
För res. 1: 94 S, 20 V, 13 MP
Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 4 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L, 1 -

Punkt 3 (God ekonomisk hushållning och tioårsprogram, åtgärdsplan vid betydande budgetavvikelser samt vägledning och stöd)

1. utskottet
2. res. 2 (S, MP)

Votering:

191 för utskottet

107 för res. 2

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 60 M, 19 V, 21 C, 14 KD, 14 L

För res. 2: 94 S, 13 MP

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 5 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L, 1 -

Punkt 4 (Balanskravet)

1. utskottet
2. res. 3 (V, MP)

Votering:

265 för utskottet

33 för res. 3

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 SD, 60 M, 21 C, 14 KD, 14 L

För res. 3: 20 V, 13 MP

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 8 M, 4 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L, 1 -

FiU27 Extra ändringsbudget för 2023 – Ytterligare försvarsmateriel till Ukraina

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU9 Riksrevisorns årliga rapport 2023

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU13 EU:s kapitaltäcknings- och krishanteringsregelverk – några förtydliganden

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU9 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU2 Nya krav på betaltjänstleverantörer att lämna uppgifter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU2 Riksrevisionens rapport om statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön

1. utskottet

2. res. (S, V, MP)

Votering:

172 för utskottet

126 för res.

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 60 M, 21 C, 14 KD, 14 L

För res.: 94 S, 19 V, 13 MP

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 5 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L, 1 -

CU3 Ändrade bestämmelser om arbetstid för vattenverksamhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU2 En gemensam laddningsstandard för viss radioutrustning

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU3 Effektivare luftkvalitetsarbete

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 17 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2023) 639 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 1999/2/EG, 2000/14/EG, 2011/24/EU och 2014/53/EU vad gäller vissa rapporteringskrav på områdena livsmedel och livsmedelsingredienser, buller utomhus, patienträttigheter och radioutrustning

COM(2023) 643 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1379/2013, (EU) nr 167/2013 och (EU) nr 168/2013 vad gäller vissa rapporteringskrav

§ 18 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 24 oktober

2023/24:119 Trädsäkring av Viskadalsbanan

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2023/24:120 Unga som varken arbetar eller studerar
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:121 Budgetens effekt på inflationen och konjunkturen
av *Eva Lindh* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:122 IS-återvändare som jobbar nära barn och unga
av *Tobias Andersson* (SD)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:123 Terrorsympatier inom riksdagspartier
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:124 Terrorsympatier inom public service
av *Tobias Andersson* (SD)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2023/24:125 Muslimska trossamfunds tystnad
av *Tobias Andersson* (SD)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:126 Förbifart Stockholm
av *Thomas Morell* (SD)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 oktober

2023/24:152 Id-kontroller på tåg
av *Linda W Snecker* (V)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:153 Utbildningsministerns uttalanden om ABF Botkyrka-Salem
av *Serkan Köse* (S)
till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:154 Mänskliga rättigheter i Palestina
av *Daniel Vencu Velasquez Castro* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:155 Sidas framtid i Härnösand
av *Peter Hedberg* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:156 Besparingskrav på Statens servicecenter och konsekvenser för Arbetsförmedlingens lokala närvaro
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:157 Bidraget till UNRWA
av *Erik Hellsborn* (SD)
till statsrådet Johan Forssell (M)

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 6 anf. 16 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 26 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 11.58 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	1
§ 3 Anmälan om granskningsrapport.....	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
§ 5 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU2	2
Anf. 1 VICTORIA TIBLOM (SD).....	2
Anf. 2 EVA LINDH (S).....	3
Anf. 3 LARS JOHNSSON (M).....	4
Anf. 4 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	5
Anf. 5 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	7
Anf. 6 JAN RIISE (MP).....	9
Anf. 7 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	10
Anf. 8 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD)	11
Anf. 9 EVA LINDH (S) replik.....	12
Anf. 10 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik	12
Anf. 11 EVA LINDH (S) replik.....	13
Anf. 12 MATTIAS ERIKSSON FALK (SD) replik	13
(Beslut fattades under § 16.)	14
§ 6 Extra ändringsbudget för 2023 – Ytterligare	
försvarsmateriel till Ukraina	14
Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU27	14
Anf. 13 EDWARD RIEDL (M)	14
Anf. 14 INGELA NYLUND WATZ (S).....	15
Anf. 15 CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	17
Anf. 16 HANNA GUNNARSSON (V)	18
Anf. 17 MARTIN ÅDAHL (C).....	19
Anf. 18 YUSUF AYDIN (KD)	20
Anf. 19 JAN RIISE (MP).....	21
Anf. 20 ANNA STARBRINK (L)	22
(Beslut fattades under § 16.)	23
§ 7 Riksrevisorns årliga rapport 2023	23
Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU9	23
(Beslut fattades under § 16.)	23
§ 8 EU:s kapitaltäcknings- och krishanteringsregelverk –	
några förtydliganden	23
Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU13	23
(Beslut fattades under § 16.)	23
§ 9 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till	
förordning om fastställande av unionens tullkodex och	
inrättande av Europeiska unionens tullbyrå	24
Skatteutskottets utlåtande 2023/24:SkU9	24
Anf. 21 HANNA WESTERÉN (S)	24
Anf. 22 ERIC WESTROTH (SD)	25
Anf. 23 FREDRIK AHLSTEDT (M).....	26
(Beslut fattades under § 16.)	27
§ 10 Nya krav på betaltjänstleverantörer att lämna uppgifter	27

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU2	27
Anf. 24 IDA EKEROTH CLAUSON (S)	27
Anf. 25 CRISTER CARLSSON (M)	28
(Beslut fattades under § 16.).....	29
§ 11 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland	29
Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU3	29
Anf. 26 MATHIAS TEGNÉR (S)	29
Anf. 27 DAVID LÅNG (SD)	31
Anf. 28 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	32
Anf. 29 DAVID LÅNG (SD) replik	33
Anf. 30 MATHIAS TEGNÉR (S) replik	33
Anf. 31 DAVID LÅNG (SD) replik	33
Anf. 32 BORIANA ÅBERG (M)	34
(Beslut fattades under § 16.).....	35
§ 12 Riksrevisionens rapport om statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön.....	35
Civilutskottets betänkande 2023/24:CU2	35
Anf. 33 ROGER HEDLUND (SD)	35
Anf. 34 LEIF NYSMED (S).....	36
Anf. 35 LARS BECKMAN (M) replik	37
Anf. 36 LEIF NYSMED (S) replik.....	37
Anf. 37 LARS BECKMAN (M) replik	37
Anf. 38 LEIF NYSMED (S) replik.....	38
Anf. 39 LARS BECKMAN (M).....	38
Anf. 40 KATARINA LUHR (MP) replik.....	39
Anf. 41 LARS BECKMAN (M) replik	40
Anf. 42 KATARINA LUHR (MP) replik.....	40
Anf. 43 LARS BECKMAN (M) replik	41
Anf. 44 KATARINA LUHR (MP).....	41
Anf. 45 LARRY SÖDER (KD).....	43
(Beslut fattades under § 16.).....	44
§ 13 Ändrade bestämmelser om arbetstid för vattenverksamhet.....	44
Civilutskottets betänkande 2023/24:CU3	44
(Beslut fattades under § 16.).....	44
§ 14 En gemensam laddningsstandard för viss radioutrustning	45
Trafikutskottets betänkande 2023/24:TU2	45
(Beslut fattades under § 16.).....	45
§ 15 Effektivare luftkvalitetsarbete	45
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24:MJU3	45
(Beslut fattades under § 16.).....	45
Ajournering.....	45
Återupptaget sammanträde.....	45
§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	45
KU2 Effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner	45
FiU27 Extra ändringsbudget för 2023 – Ytterligare försvarsmateriel till Ukraina.....	46
FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport 2023	46

FiU13 EU:s kapitaltäcknings- och krishanteringsregelverk – några förtydliganden	46
SkU9 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå	46
SkU2 Nya krav på betaltjänstleverantörer att lämna uppgifter	46
SkU3 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Tyskland	47
CU2 Riksrevisionens rapport om statens insatser för klimatanpassning av den byggda miljön	47
CU3 Ändrade bestämmelser om arbetstid för vattenverksamhet.....	47
TU2 En gemensam laddningsstandard för viss radioutrustning	47
MJU3 Effektivare luftkvalitetsarbete	47
§ 17 Bordläggning.....	47
§ 18 Anmälan om interpellationer	47
§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar	48
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 16.05.	49